

0 Αλγόριθμος ενός Βιασμού

Της Αναστασίας Ματσούκα

Ως αλγόριθμος ορίζεται “μια πεπερασμένη σειρά ενεργειών, αυστηρά καθορισμένων και εκτελέσιμων σε πεπερασμένο χρόνο, που στοχεύουν στην επίλυση ενός προβλήματος”. Για τις ανάγκες, όμως, του παρόντος κειμένου και την προσέγγιση του βιασμού ως τιμωρητέας πράξης, θα χρειαστεί να εκκινήσουμε από έναν ελάχιστα τροποποιημένο ορισμό του αλγορίθμου.

Ως αλγόριθμο, λοιπόν, για τις επόμενες γραμμές θα νοούμε “μια πεπερασμένη σειρά ενεργειών, αυστηρά καθορισμένων και εκτελέσιμων σε πεπερασμένο χρόνο, που οδηγούν στη δημιουργία ενός προβλήματος”.

Η ειδοποιός διαφορά του βιασμού -από τα είδη προβλημάτων που χαρακτηρίζονται ως ποινικά κολάσιμες πράξεις, είναι ότι δεν απαιτείται απλά η τέλεση μιας πράξης από έναν δράστη υπό ορισμένες συνθήκες (αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος) και η ύπαρξη ενός συγκεκριμένου ψυχικού δεσμού με αυτή (υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος). Στην περίπτωση του βιασμού, απαιτείται η διαπίστωση ενέργειας/αντίδρασης από την πλευρά του θύματος, η οποία θα αποκλείει την ύπαρξη συγκατάθεσης και θα οδηγεί στην στοιχειοθέτηση του βιασμού. Απαιτείται η ύπαρξη αντίδρασης που προκύπτει με τη μορφή ενός όχι και τόσο εύκολου αλγορίθμου, τον οποίο θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε μέσα από πολύ πρόσφατα νομολογιακά παραδείγματα.

Το πρώτο παράδειγμα είναι αυτό της Π.Α. η οποία είχε τραυματίσει θανάσιμα τον 46χρονο Ν.Ζ. στις 22 Ιουνίου 2016, έπειτα από σεξουαλική επίθεση που δέχτηκε από τον ίδιο την ώρα που βρισκόταν μαζί με την 17χρονη φίλη της, σε κεντρική πλατεία της Κορίνθου.

Το Μεικτό Ορκωτό Δικαστήριο Ναυπλίου την καταδίκασε πριν λίγο καιρό σε 15 χρόνια κάθειρξης για το κακούργημα της ανθρωποκτονίας από πρόθεση σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, 6 μήνες

φυλάκιση για το πλημμέλημα της οπλοφορίας και 6 μήνες για οπλοχρησία, χωρίς να αναγνωρίσει την ύπαρξη απόπειρας βιασμού, αλλά απλής σεξουαλικής επίθεσης. Ο συνήγορος της πολιτικής αγωγής επέμεινε εντόνως, όπως είναι σύνηθες στις περιπτώσεις βιασμών που φτάνουν στις δικαστικές αίθουσες, πως δεν υπήρχαν εμφανή σημεία πάλης -επομένως ούτε και απόπειρα βιασμού. Μάλιστα, παρότι και οι δυο γυναίκες τελούσαν υπό την εντύπωση πως ο δράστης της απόπειρας οπλοφορούσε και επρόκειτο να τους επιτεθεί, το δικαστήριο δεν πείστηκε ότι βρίσκονταν σε άμυνα ή νομιζόμενη άμυνα ή έστω σε πλάνη, παραδοχή η οποία θα οδηγούσε σε μειωμένο καταλογισμό και συνακόλουθα ποινή.

Η δεύτερη περίπτωση είναι εκείνη της 40χρονης Τ., οικονομικής μετανάστριας στην οποία τον περασμένο Νοέμβρη επιβλήθηκε ποινή δέκα ετών και έξι μηνών για το κακούργημα της θανατηφόρας σωματικής βλάβης και το πλημμέλημα της οπλοχρησίας, καθώς τραυμάτισε θανάσιμα τον σύντροφό της ο οποίος την κακοποιούσε.

Στην κατηγορούμενη αναγνωρίστηκε το ελαφρυντικό της ειλικρινούς μεταμέλειας, εφόσον κάλεσε το ασθενοφόρο αμέσως μετά τον τραυματισμό, και το ελαφρυντικό της ανάρμοστης συμπεριφοράς του θύματος, χωρίς όμως να αναγνωρίζεται ότι η διαρκής κακοποίηση την οποία υφίστατο ήταν επαρκής συνθήκη για να συνιστά η πράξη της πράξη άμυνας. Αξίζει να σημειωθεί η γνώμη που εξέφρασε δικαστής η οποία μετείχε στην συγκεκριμένη σύνθεση του Μικτού Ορκωτού, σύμφωνα με την οποία μόνο πέντε μήνες κακοποίησης δεν συνιστούν χρόνια κακοποίηση, και επομένως, δεν έπρεπε να αναγνωριστεί όχι μόνο η άμυνα, αλλά ούτε και το ελαφρυντικό της ανάρμοστης συμπεριφοράς του θύματος της ανθρωποκτονίας.

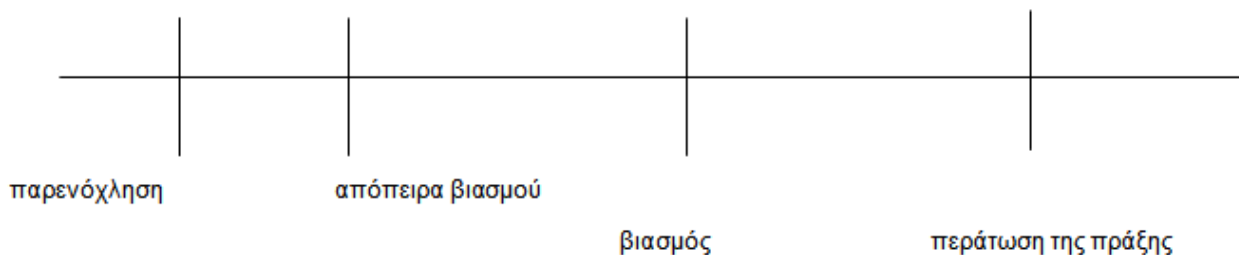
Το τρίτο παράδειγμα αφορά υπόθεση ομαδικού βιασμού 18χρονης, σε φεστιβάλ στην Παμπλόνα της Ισπανίας, το 2016.

Πέντε άνδρες την παρέσυραν σε ένα υπόγειο κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ και την εξανάγκασαν σε διαδοχικές σεξουαλικές επαφές, τις οποίες μάλιστα μαγνητοσκόπησαν. Στη συνέχεια οι πέντε βιαστές ανέβασαν τα βίντεο στη διαδικτυακή ομάδα με την

ονομασία “Αγέλη”, όπου άνδρες αναρτούν τις σεξουαλικές τους συνευρέσεις. Το δικαστήριο τους καταδίκασε σε 9 χρόνια φυλάκιση κρίνοντάς τους ένοχους για σεξουαλική κακοποίηση αλλά όχι για την, πολύ βαρύτερη, κατηγορία του βιασμού, για την οποία, κατά τον ισπανικό νόμο, απαιτείται να έχει ασκηθεί και κάποια βαριάς μορφής βία στο θύμα.

Ο τρόπος χειρισμού των υποθέσεων αυτών από τη δικαιοσύνη (χωρίς να έχει ιδιαίτερη σημασία το ότι τα νομοθετικά πλαίσια και τα δικαστήρια διαφέρουν), καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο η ετεροπατριαρχία διαπερνά και διαμορφώνει τα θεσμικά κείμενα και όργανα του κράτους δικαίου.

Οι κοινωνίες μας αναμένουν από τα θύματα βιασμού μια συγκεκριμένη συμπεριφορά, η οποία έχει δύο προεκτάσεις: αφενός εξετάζεται η συμπεριφορά του θύματος προκειμένου να στοιχειοθετηθεί το ίδιο έγκλημα του βιασμού ή η απόπειρά του (αν αντιστάθηκε επαρκώς), και αφετέρου, στις περιπτώσεις που στην προσπάθειά αντίστασης προκληθεί βλάβη στον θύτη εξετάζεται ώστε να αναγνωριστούν λόγοι άρσης του αδίκου, όπως η άμυνα, μειωμένος καταλογισμός, ή ελαφρυντικά κατά την επιμέτρηση της ποινής. Τα ίδια περιστατικά, μας τοποθετούν μάλιστα τις υποχρεώσεις των θυμάτων πάνω και σε έναν χρονικό/λογικό άξονα, ώστε να προσδιορίζονται και τα “καθήκοντά” τους ανάλογα με το στάδιο της επίθεσης που δέχονται.

Κατά το στάδιο αυτό που θεωρείται “απλή παρενόχληση” (το προπαρασκευαστικό, με κάποιο τρόπο, στάδιο της απόπειρας

βιασμού) το θύμα οφείλει να είναι, κατά την κρατούσα εντός του πατριαρχικού πλαισίου άποψη, εκείνο που θα φροντίσει να απομακρυνθεί και να προστατευθεί από τη συμπεριφορά που προσβάλλει βίαια τον προσωπικό του χώρο. Το θύμα έχει ευθύνη να προστατευθεί και να μην προβεί σε καμία πράξη ή κίνηση δυνατή να θεωρηθεί πρόκληση προς τον βιαστή, διότι σε αυτή την περίπτωση “τα ήθελε και τα έπαθε” και εκείνος “άντρας ήταν, τι να έκανε;”.

Συνεπώς, συντελείται μια **ανατροπή της κοινής λογικής**, καθώς υφίσταται μια σιωπηρή παραδοχή: ότι οι γυναίκες οφείλουν να συννευρεθούν ή να προβούν σε οποιαδήποτε συναφή πράξη. Η κουλτούρα του βιασμού, πλέγμα λόγων που καθιστούν δυνατή την παραπάνω συλλογιστική, βρισκόταν απερίφραστα διατυπωμένη στο ποινικό δίκαιο μέχρι το 2006, όταν το αδίκημα του βιασμού εντός γάμου θεωρήθηκε έγκλημα για πρώτη φορά, καθώς πριν το έτος αυτό σύμφωνα με το νομοθέτη με τη σύναψη γάμου οι σύζυγοι εκχωρούσαν το δικαίωμά τους στην συναίνεση ή όχι στο σεξ.

Σε περίπτωση που η γυναίκα θύμα δεν καταφέρει να προστατευθεί και να γλιτώσει, εισερχόμαστε επίσημα στο στάδιο της απόπειρας βιασμού που μαθηματικά οδηγεί, εκτός απροόπτου, στον βιασμό.

Στο στάδιο αυτό θα πρέπει σε κάθε στιγμή, με τις κινήσεις της και με τον τρόπο που εκφράζεται, να αντιστέκεται και μάλιστα να φροντίζει να το κάνει τόσο αποτελεσματικά, ώστε να μείνουν τουλάχιστον κάποια ίχνη πάλης ή να μπορεί με κάποιον τρόπο να το αποδείξει. Εάν η σωματική της διάπλαση, η ψυχική της κατάσταση ή οι γενικότερες συνθήκες δεν της επιτρέπουν να αντιδράσει με τρόπο που θα αφήσει ορατά σημάδια αντίστασης, όταν έρθει η στιγμή να ζητήσει ενώπιον της δικαιοσύνης την τιμωρία του δράστη, ο δικηγόρος του θα τραβήξει μια από τις πολλές δικαιολογίες από τη φαρέτρα επιχειρημάτων του ελληνικού βόθρου και θα ισχυριστεί με το ανάλογο επιθετικό ύφος ότι “η έλλειψη σημαδιών πάλης συνηγορεί στην ύπαρξη συναίνεσης και άρα δεν έχουμε άδικη πράξη”, ότι “μα καλά, το δήθεν θύμα δεν μπορούσε να φωνάξει αρκετά δυνατά για να την ακούσουν και να τρέξει κάποιος να τη βοηθήσει;” ή ότι “το σωματικό βάρος του

δράστη ήταν μόλις 30% αυξημένο σε σχέση με του φερόμενου ως θύματος, άρα θα μπορούσε σίγουρα να τον απομακρύνει αν το επιθυμούσε”.

Με λίγα λόγια, το θύμα θα βρεθεί στη θέση της 18χρονης, που σύμφωνα με τον ισπανικό ποινικό κώδικα και τα ισπανικά δικαστήρια υπέστη απλή κακοποίηση και όχι ομαδικό βιασμό. Εάν είχε αντισταθεί λίγο καλύτερα, εάν είχε καταφέρει να αφήσουν πάνω της εμφανή σημάδια βίας, θα είχε το προνόμιο της στοιχειοθέτησης και της τιμωρίας του βιασμού.

Από την άλλη πλευρά, οι γυναίκες θύματα βιασμού θα πρέπει να είναι εξίσου προσεκτικές ώστε να μην υπερβούν, ανάλογα με την περίπτωση, το αναγκαίο μέτρο της άμυνας, σταθμίζοντας προσεκτικά τον τρόπο και τα μέσα αντίστασης που θα επιλέξουν σε κάθε στάδιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 3 του Ποινικού Κώδικα, “το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κρίνεται από το βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, από το είδος της βλάβης που απειλούσε, από τον τρόπο και την ένταση της επίθεσης και από τις λοιπές περιστάσεις”. Δηλαδή, πρέπει να είναι προσεκτικές ώστε να μην μπερδεύουν μια απλή παρενόχληση -από τις συνηθισμένες και καθημερινές- με απόπειρα και αρχή τέλεσης πιθανού βιασμού και αντιδράσουν με υπερβολικό και άρα αξιόποιο τρόπο.

Σε αυτή την περίπτωση, το θύμα ή το υποψήφιο θύμα του βιασμού θα βρεθεί στη φυλακή, προκαλώντας μάλιστα και τον κοινωνικό αποτροπιασμό, όπως η Π.Α από την Κόρινθο, που καταδικάστηκε σε 15 χρόνια κάθειρξης για το κακούργημα της ανθρωποκτονίας σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, 6 μήνες φυλάκιση για το πλημμέλημα της οπλοφορίας και 6 μήνες για οπλοχρησία. Κατά το δικαστήριο, ο επίδοξος βιαστής, επιδίωξε μια απλή παρενόχληση/ σεξουαλική επίθεση και δεδομένου ότι δεν είχε προλάβει να προχωρήσει σε απόπειρα βιασμού, ήταν άδικο και τιμωρητέο αυτό που έπαθε. Το δικαστήριο δεν ενδιαφέρθηκε καν για το γεγονός πως το θύμα του επίδοξου βιαστή υφίστατο για πολλά χρόνια κακοποίηση και ζούσε

σε ένα περιβάλλον που την ανάγκαζε να βρίσκεται σε διαρκή εγρήγορση με σκοπό να προστατεύσει τον εαυτό της.

Ήταν υποχρεωμένη να μπορεί να συμπεριφερθεί με βάση τον αλγόριθμο και να μπορεί σύμφωνα με την εισαγγελία “να αντιληφθεί την αξία της ανθρώπινης ζωής όπως εμείς που είμαστε άλλου μορφωτικού επιπέδου”.

Αντίστοιχα, η Τ., η οποία τραυμάτισε θανάσιμα τον σύντροφό της που την κακοποιούσε, κατά το δικαστήριο δεν βρισκόταν σε άμυνα διότι η χρόνια κακοποίηση δεν θεωρήθηκε επαρκής αιτία νόμιμης άμυνας. Σε περίπτωση αναγνώρισης της ύπαρξης άμυνας, θα επερχόταν άρση του άδικου χαρακτήρα της πράξης του θανατηφόρου τραυματισμού και άρα δεν θα υπήρχε καταδίκη και τιμωρία. Η μεγαλύτερη παραχώρηση που μπόρεσε να κάνει η έδρα ήταν να αναγνωριστεί πως η χρόνια κακοποίηση λήφθηκε υπόψη ως ελαφρυντικό κατά την επιμέτρηση της ποινής. Όμως, παρέμεινε η κρίση του άδικου χαρακτήρα της πράξης της Τ., και η απαξία που τη συνοδεύει.

Σύμφωνα με την κρατούσα δικαστηριακή αντίληψη, το να βρεις τη δύναμη να αμυνθείς και να αντισταθείς σε μια ρουτίνα κακοποίησης είναι πράξη άδικη, και σε κάθε περίπτωση, η χρόνια κακοποίηση δεν δικαιολογεί την υπέρβαση του αναγκαίου μέτρου άμυνας. Βάσει της λογικής αυτής, ο θανάσιμος τραυματισμός του θύτη της κακοποίησης θα ήταν ανάλογος και αναγκαίος μόνο σε περίπτωση που αυτός έφτανε στο σημείο να απειλήσει να σκοτώσει το θύμα της κακοποίησης. Αλλά και σε αυτή την περίπτωση, η δράστρια θα έπρεπε να δικαιολογήσει, μάλλον ανεπιτυχώς, γιατί δεν απομακρύνθηκε από αυτόν νωρίτερα και τι σημαίνει η εξάρτηση από ένα καταπιεστικό περιβάλλον στην περίπτωση, που τυχαίνει να είσαι μετανάστρια και γυναίκα.

Κάπως έτσι έχει, λοιπόν, η σειρά των ενεργειών που οδηγούν στη στοιχειοθέτηση του βιασμού και κάπως έτσι προσδιορίζεται η αρμόζουσα συμπεριφορά του θύματος σε κάθε στάδιο. Στις ετεροπατριαρχικές κοινωνίες, τα θύματα έχουν μεγάλο μέρος της ευθύνης του ίδιου τους του βιασμού και το βάρος της απόδειξης

της πράξης και της τιμωρίας του δράστη. Στις δικές μας δυτικές φιλελεύθερες δημοκρατίες και τα αντίστοιχα κράτη δικαίου, οι γυναίκες θα πρέπει να είναι προσεκτικές, να φυλάγονται, να μην προκαλούν και αν έρθει η κακιά η ώρα να θυμούνται τον αλγόριθμο. Να μη μπερδεύουν το απλό πείραγμα με την έντονη παρενόχληση και αν χρειαστεί να αμυνθούν να το κάνουν λελογισμένα και όπως επιβάλλει ο νομικός μας πολιτισμός, ο οποίος θα πρέπει να ξεριζωθεί μαζί με τις υλικές συνθήκες που του αντιστοιχούν.

* για το πλήρες χρονικό των υποθέσεων της Π.Α. και της Τ. η αναγνώστρια/αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει στα αντίστοιχα αναλυτικά ρεπορτάζ του Τάσου Θεοφίλου στο omniatv.com

** τα παραπάνω γράφτηκαν σε αναμονή της εκδίκασης σε δεύτερο βαθμό των τριών υποθέσεων.

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο νέο περιοδικό Κιουρί@, τεύχος 0, καλοκαίρι 2018.

Ζούμε Χαρές Αναζητώντας Νίκες

Ελιάνα Καναβέλη

Στιγμές σεξισμού αλλά και αντισεξισμού στο παγκόσμιο κύπελλο

Μέρες Μουντιάλ. Αγώνες, άγχος, στοίχημα, απογοήτευση, χαρά, νίκη, ήττα αλλά και σεξισμός. Το ξέρω, κάποιοι θα πουν με το που θα διαβάσουν την πρώτη γραμμή: «αμάν πια, παντού βλέπετε σεξισμό» και θα παρατήσουν το κείμενο γιατί α) έχουν κουραστεί με την επισήμανση του σεξισμού παντού, β) δεν βλέπουν σεξισμό, γ) δεν τους ενδιαφέρει, δ) βαριούνται.

Γι' αυτούς που δεν ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες και εντοπίζουν ένα ενδιαφέρον σε αυτή την επισήμανση, θα ακολουθήσει η αναφορά σε κάποιες από τις όψεις τους σεξισμού αναφορικά με το παγκόσμιο κύπελλο ποδοσφαίρου, οι οποίες βέβαια είναι δυνατόν να εντοπιστούν και σε άλλα μεγάλα αθλητικά γεγονότα, σε μια προσπάθεια όχι να κατακεραυνωθεί το παγκόσμιο κύπελλο, μιας και η γράφουσα το παρακολουθεί και της αρέσει το ποδόσφαιρο, αλλά σε μια προσπάθεια το ποδόσφαιρο να λειτουργήσει ως ένα μέσο αμφισβήτησης και ξεπεράσματος του σεξισμού. Δύσκολο; Έτσι δείχνουν τα γεγονότα. Εμείς όμως θα παλεύουμε να αλλάξουμε τους όρους και τους συσχετισμούς, γιατί η χαρά του ποδοσφαίρου και του αθλητισμού γενικά δεν έχει φύλο και «σύνορα» και ναι, είναι και δική μας!

Όπως κάθε μεγάλη αθλητική διοργάνωση, έτσι και το παγκόσμιο κύπελλο συγκεντρώνει εκατομμύρια θεατές, άνδρες και γυναίκες. Η αντίληψη όμως ότι το ποδόσφαιρο δεν αρέσει στις γυναίκες είναι παγιωμένη. Στο ραδιόφωνο, συγκεκριμένα το Πρώτο Πρόγραμμα της ΕΡΤ και την εκπομπή «Ισορροπίες και Ανισορροπίες», ο παρουσιαστής της εκπομπής αμφισβήτησε το γεγονός ότι και κορίτσια βλέπουν ποδόσφαιρο και, όταν η συμπαρουσιάστριά του επέμεινε, απάντησε «καλά, καλά, ας προχωρήσουμε παρακάτω και ας δώσουμε τον λόγο στον “ειδικό”». Επρόκειτο για έναν έμπειρο αθλητικογράφο της ΕΡΤ, ο οποίος την απαξίωσε και υπονόησε ουσιαστικά ότι αυτό δεν αληθεύει. Εντέλει, ας ακούσουμε έναν άνδρα που ξέρει να μας πει. Σαφέστατα εδώ το ποδόσφαιρο και το γήπεδο, παρόλη την εικόνα της τηλεόρασης που δείχνει και γυναίκες στις κερκίδες, αλλά και γυναίκες να μιλάνε για αυτό, θεωρείται αδιαπραγμάτευτα «αρσενικό» έδαφος, το οποίο δεν μπορεί να «μαγαριστεί» από γυναίκες.

Παρακολουθώντας έναν αγώνα ποδοσφαίρου, στο ημίχρονο βλέπω τη διαφήμιση του Sportingbet[1], που δείχνει δύο κυρίους, ντυμένους χειμωνιάτικα μέσα σε ένα τρένο να μας πληροφορούν ότι πάνε στη Ρωσία για να παρακολουθήσουν το παγκόσμιο κύπελλο. Ακολουθεί ο διάλογος:

–Περάστε αγαπητέ! Το ταξίδι μέχρι την Ρωσία θα είναι μακρύ! Δεν βλέπω την ώρα. Μπάλα, μπάλα και όμορφα κορίτσια! Σσος!

Στη συνέχεια τον δείχνει να προσπαθεί να κατεβάσει τις περσίδες στο παράθυρο χωρίς να τα καταφέρνει. Τον ρωτάει ο άλλος:

–Προτιμάτε τις περσίδες;

–Προτιμώ (με έμφαση ειπωμένο) τις Ρωσίδες.

Και αμέσως ξεσπάνε σε γέλια.

Από την παραπάνω διαφήμιση σαφώς κρατάμε τη φράση: «μπάλα, μπάλα και όμορφα κορίτσια. Σσος» και τη φράση: «προτιμώ τις Ρωσίδες». Το ποδόσφαιρο μέσα από την παραπάνω διαφήμιση γίνεται αντιληπτό και ορατό μέσα από την ανδρική ματιά, η οποία αντικειμενοποιεί τη γυναικεία υπόσταση και την αντιμετωπίζει ως μέσο ικανοποίησής της, ακριβώς όπως η μπάλα – θηλυκά βλέπεις και τα δυο!

Εξάλλου, οι γυναίκες με ρωσική καταγωγή συνήθως αντιμετωπίζονται με αυτόν τον τρόπο, που τις μεταχειρίζεται και τις αντιλαμβάνεται ως σεξουαλικά αντικείμενα. Το κυρίαρχο σεξιστικό αφήγημα για αυτές, διαχρονικό και από ό,τι φαίνεται παγκόσμιο, τις παρουσιάζει ως πολύ όμορφες, σέξυ, καυτές κ.ά. Άλλωστε οι γυναίκες ρωσικής καταγωγής και γενικότερα οι γυναίκες από το ανατολικό μπλοκ θεωρούνται ως «κλέφτες» των Ελλήνων οικογενειάρχων. Επιπλέον, υπάρχει και μια συνενοχή που δείχνει ακριβώς αυτήν την αντίληψη όταν ο ένας από τους δύο πρωταγωνιστές κάνει την χειρονομία της σιωπής: «σος». Δείχνει ενδεχομένως μια πράξη όχι κοινωνικά αποδεκτή: η διασκέδαση με τις γυναίκες αυτές θα γίνει σε ένα πλαίσιο πέραν των αποδεκτών συμπεριφορών και κρυφά από τις συζύγους τους.

Η συγκεκριμένη διαφήμιση μας ωθεί στη σύνδεση με τον σεξοτουρισμό, ο οποίος υπάρχει και ανθεί όπου υπάρχει τουρισμός. Τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα αποτελούν ένα «γόνιμο» έδαφος για την πορνεία αλλά κυρίως για την παράνομη διακίνηση

γυναικών και παιδιών προκειμένου να ικανοποιηθούν οι σεξουαλικές ανάγκες και απαιτήσεις των τουριστών (Lenskyj, 2013). Οι διακινητές ακολουθούν τις επιταγές της αγοράς, σύμφωνα με τις οποίες όπου υπάρχει ανάγκη υπάρχει και ζήτηση, και γι' αυτόν τον λόγο εστιάζουν κατά κύριο λόγο σε πλήθη ανδρών που παρακολουθούν αθλητικά γεγονότα.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο πριν από κάθε τέτοιο μεγάλο αθλητικό γεγονός διεξάγεται μια anti-trafficking καμπάνια, προκειμένου να ενημερώσει το κοινό και ιδιαίτερα τους άνδρες. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι οι καμπάνιες αυτές λαμβάνουν χώρα στην πραγματικότητα για τα μάτια του κόσμου, με την έννοια ότι δεν έχουν και πολύ μεγάλη επίδραση και απήχηση. Κάτι τέτοιο όμως δεν συνέβη στη Ρωσία, ούτε καν για τα μάτια του κόσμου. Το ρωσικό κράτος δεν έχει νομοθεσία που να αντιμετωπίζει το trafficking, με αποτέλεσμα το παγκόσμιο κύπελλο στη Ρωσία να εμφανίζεται ως ευκαιρία πλουτισμού για τους διακινητές. Αναζητώντας περισσότερα στοιχεία για αυτή την κρατική πολιτική διαπίστωσα ότι η Ρωσία κατατάσσεται στη 16^η θέση στη διακίνηση ανθρώπων μεταξύ όλων των χωρών, ενώ σήμερα υπολογίζεται ότι πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι ζουν σε καθεστώς δουλείας στη συγκεκριμένη χώρα[2]. Τα συγκεκριμένα δεδομένα αντικατοπτρίζουν με τον καλύτερο τρόπο το τι συμβαίνει στη Ρωσία.

Μια ακόμη έμφυλη και σεξιστική διάσταση που εντοπίζεται στο παγκόσμιο κύπελλο είναι ότι οι γυναίκες δημοσιογράφοι που καλύπτουν το συγκεκριμένο αθλητικό γεγονός, αν και επισημαίνεται ο αναβαθμισμένος ρόλος τους στη συγκεκριμένη διοργάνωση[3], είναι αριθμητικά πολύ λιγότερες από τους άνδρες συναδέλφους τους[4] και όσες βρίσκονται εκεί αρκετά συχνά υφίστανται σεξιστικά σχόλια αλλά και επιθέσεις, περισσότερες από κάθε φορά[5]. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, που δεν είναι βέβαια το μοναδικό, είναι η δημοσιογράφος Julieth González Therán[6], της *Deutsche Welle*, η οποία καθώς έκανε ανταπόκριση από τη Ρωσία δέχθηκε επίθεση από έναν άνδρα, που της έπιασε το στήθος και τη φίλησε στο μάγουλο.

Οι γυναίκες αθλητικογράφοι είναι συχνά θύματα σεξιστικών επιθέσεων, ιδιαίτερα στην Βραζιλία, και γι' αυτόν τον λόγο κάποιες γυναίκες αθλητικογράφοι οδηγήθηκαν στη δημιουργία μιας ομάδας, η οποία ξεκίνησε μια καμπάνια με το σύνθημα **#DeixaElaTrabalhar** (άφησέ την να κάνει τη δουλειά της)[7]. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το να κάνεις τη δουλειά σου δεν είναι αυτονόητο και εύκολο σε ένα πεδίο που θεωρείται «ανδρικό», ακόμα και αν βρισκόμαστε στο 2018 και όχι στο 1920.

Σε αυτά θα προσθέσω μόνο μια ακόμα στιγμή έμφυλης διάστασης του ποδοσφαίρου. Αυτή κατά την οποία κάποιος εντυπωσιάζεται (λες και είμαι πυρηνικός φυσικός) όταν διαπιστώνει ότι γνωρίζω από ποδόσφαιρο. Το ποδόσφαιρο είναι ταυτισμένο βαθιά στο υποσυνείδητο των ατόμων ως μια «ανδρική» υπόθεση κι ως ένα καταφύγιο της βίωσης και της επιβεβαίωσης του ανδρισμού τους. Το γήπεδο όμως λαμβάνει χώρα σε δημόσιο χώρο και ο δημόσιος χώρος ανήκει σε όλους και όλες, ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, εθνικότητας, σεξουαλικότητας. Το γήπεδο είναι ένα εύφορο πεδίο άσκησης πολιτικής και το ποδόσφαιρο μπορεί να προσφέρει χαρά σε όλους και όλες δίχως διαχωρισμούς και περιορισμούς.

Το να βρίσκεσαι σε έναν χώρο που θεωρείται «ανδρικός» είναι σημαντικό γιατί καταρρίπτεις στην πράξη στερεότυπα και προκαταλήψεις. Ακόμα και αν ασχολούνται με τις «καυτές» της εξέδρας, με τις γυναίκες σπίκερ που «ουρλιάζουν», τις «άμπαλες», τις «δήθεν» γνώστριες του ποδοσφαίρου, παραβλέπουν ότι οι γυναίκες βρίσκονται στο γήπεδο, στον ίδιο χώρο με αυτούς, με πολλαπλούς ρόλους και μοιράζονται τις ίδιες χαρές, τις λύπες, τις απογοητεύσεις, την επιτυχία και την αποτυχία και εκεί οι εμφύλοι ρολοί καταρρίπτονται και αυτό ναι, είναι νίκη!!

Αναφορές:

– Lenskyj, H. (2013). Gender politics and the Olympic

industry. Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.

– Pfister, G. & Pope, S. (επιμ.) (2018). Female football players and fun: introducing into a man's world. Λονδίνο: Palgrave Macmillan

Σημειώσεις:

[1] <https://www.youtube.com/watch?v=qoy3lYXLb9k>

[2] <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/stage-for-human-trafficking-the-world-cup-russia>

[3] <https://www.bbc.co.uk/news/education-44553707>

[4] Σύμφωνα με τα στατιστιστικά στοιχεία της FIFA, από τους 16.000 διαπιστευμένους δημοσιογράφους που καλύπτουν το παγκόσμιο κύπελο, μόνο το 14% είναι γυναίκες.

[5] <https://time.com/5329361/sexism-harassment-world-cup/>

[6] <https://www.dw.com/pt-br/rep%C3%B3rter-da-dw-%C3%A9-agarrada-em-transmiss%C3%A3o-na-r%C3%AAssia/av-44242994>

[7] <https://www.youtube.com/watch?v=omrrIFeCTLQ>

Πηγή: Kaboom

Η Κιουρί@ στην Εκπομπή Βαβυλωνία (audio) & Δελτίο Τύπου του Τεύχους 0

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.

Κάθε Παρασκευή 18:00-19:00 στο Ραδιόφωνο του The PressProject.

Ο Στέφανος Μπατσής συζητά με τη Λίνα Θεοδώρου και την Αναστασία Ματσούκα από τη φεμινιστική συλλογικότητα Κιουρί@. Το τεύχος 0 του νέου περιοδικού, η έμφυλη βία που είναι πάντα

παρούσα, η πολλαπλότητα των καταπιέσεων και τα βήματα για έναν επικίνδυνο φεμινισμό.

“Προσφάτως κυκλοφόρησε το τεύχος θ του περιοδικού “Η Κιουρί@” με θέμα την έμφυλη βία. Το περιοδικό κιουρί@ δημοσιεύει πρωτότυπα κείμενα με σκοπό να συμβάλλει στον ενεργό και πλούσιο διάλογο που διεξάγεται για τα ζητήματα του φύλου και του φεμινισμού στις πολιτικές συλλογικότητες και στους χώρους του κινήματος ευρύτερα. Επιλέγουμε την έντυπη μορφή και τον θεματικό χαρακτήρα καθώς εκτιμούμε πως μπορούν να υπηρετήσουν καλύτερα την παραγωγή και επικοινωνία ενός συνεκτικού λόγου για τα θέματα του ακτιβιστικού πολιτικού φεμινισμού μέσα σε μία κυρίαρχη συνθήκη διάχυσης και πολυκερματισμού της εικόνας και της πληροφορίας στο διαδίκτυο.

Θα το βρίσκετε σε επιλεγμένα βιβλιοπωλεία, περίπτερα, στέκια, αλλά και σε φεστιβάλ, σε αρκετά σημεία της χώρας (ελπίζουμε).”

Tracklist:

Camera Obscura – French Navy

Another Dyke – Eixes alla myala

Belle and Sebastian – Piazza, catcher New York

Veronica Falls – Teenage

Courtney Barnett – Dead Fox

Είναι ο φεμινισμός το Κίνημα της Εποχής; | B-FEST 7 (Βίντεο)

Συζήτηση για την Ατζέντα που Διαμορφώνουν το #metoo & τα Κινήματα Πολιτικοποίησης της Έμφυλης Βίας: «Είναι ο φεμινισμός

το Κίνημα της Εποχής;». Παρακάτω το βίντεο της ομιλίας και της συζήτησης που έλαβε χώρα στις 25 Μαΐου 2018 στα πλαίσια του B-FEST 7.

Εισηγήσεις:

Λίνα Θεοδώρου (ομάδα Κιουρί@)

Parvus Princeps (ακτιβιστής)

Ελιάνα Καναβέλη (διδάκτωρ κοινωνιολογίας, περ. Βαβυλωνία)

Video by **omniatv**, Αντώνης Δημόπουλος

Αντισεξισμός και Αντιφασισμός στην Εποχή των Τεράτων: Καιρός για Συνάντηση

Ελιάννα Καναβέλη

Δρ. Κοινωνιολογίας

«Ο παλιός κόσμος πεθαίνει και ο νέος κόσμος πασχίζει να γεννηθεί. Τώρα είναι η εποχή των τεράτων»

Αντόνιο Γκράμσι

Ζούμε σε μια περίοδο έντονων πολιτικών και κοινωνικών διαδικασιών, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε παγκόσμιο, τα οποία φαίνεται να είναι σε αλληλεπίδραση. Η εκλογή του Τραμπ στην Αμερική, η άνοδος των ακροδεξιών κομμάτων στην Ευρώπη¹ συνθέτουν μια εικόνα, εκ πρώτης όψης, κάπως δυσοίωνη. Δυσοίωνα γιατί με τον ερχομό αυτών ισχυροποιείται και ένας λόγος ρατσιστικός, σεξιστικός που αποκλείει τα υποκείμενα από τον δημόσιο χώρο και λόγο εξαιτίας της θρησκείας, του χρώματος, της σεξουαλικότητας και του φύλου. Αντιμετωπίζει το θηλυκό σώμα, ξεκάθαρα και δίχως περιστροφές, ως αντικείμενο προς εκμετάλλευση και ως κατώτερο από αυτό του άνδρα.

Αυτές οι φωνές ακούγονται τόσο από ακροδεξιούς όσο και από νεοφιλελεύθερους, αλλά και από αριστερούς, τόσο εγχώρια² όσο και παγκόσμια. Δείτε, για παράδειγμα, τη δήλωση του Ντάισεμπλουμ ότι οι νότιοι έφαγαν τα λεφτά τους σε γυναίκες και ποτά. Αν αναλύσουμε προσεχτικά τη δήλωσή του, παρατηρούμε καταρχάς ότι όλοι οι «νότιοι» είναι άνδρες ενώ σε δεύτερο επίπεδο δεν αναγνωρίζεται το θηλυκό υποκείμενο ως κάποιο που μπορεί να καταναλώσει, αντίθετα είναι αυτό που καταναλώνεται από το αρσενικό υποκείμενο. Στον πυρήνα της, η δήλωση αυτή

είναι άκρως σεξιστική, υποτιμητική και δείχνει ότι το επίπεδο ευαισθητοποίησης αναφορικά με ζητήματα φύλου, σεξουαλικότητας είναι πολύ χαμηλό, αλλά δεν πέφτουμε από τα σύννεφα.

Είχε προηγηθεί, εξάλλου, και η δήλωση του ακροδεξιού Πολωνού ευρωβουλευτή Γιάνους Κόρβιν-Μίκε ότι σαφώς και οι γυναίκες πρέπει να πληρώνονται λιγότερα γιατί είναι πιο αδύναμες, μικρότερες σε μέγεθος και λιγότερο ευφυείς, με λίγα λόγια κατώτερα όντα. Οι δηλώσεις αυτές μόνο αφελείς και αστείες δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν. Φέρουν μια ισχυρή αντίληψη υποτίμησης της γυναικείας υπόστασης και δεν είναι άσχετες με την πολιτική κατάσταση που επικρατεί στην Πολωνία και την ισχυροποίηση της ακροδεξιάς, η οποία αποτυπώθηκε και στο εκλογικό αποτέλεσμα του 2015 με την επικράτηση του συντηρητικού και άκρως ξενοφοβικού κόμματος του Νόμου και της Δικαιοσύνης (PiS).

Μην ξεχνάμε, ωστόσο, να αναφέρουμε ότι πριν από μερικούς μήνες, οι γυναίκες στην Πολωνία δώσανε μια ισχυρή μάχη και την πετύχανε ενάντια στον νόμο που ήθελε να επεκτείνει την απαγόρευση εκτρώσεων σε καθολικό επίπεδο³. Αντίστοιχη τροπολογία⁴ ήθελε να περάσει και ο Τραμπ περιστοιχισμένος από άνδρες συμβούλους. Το γεγονός ότι ήταν όλοι τους άνδρες και αποφάσιζαν για την τύχη των ζώων και των σωμάτων των γυναικών, αποτυπώνει τόσο σε συμβολικό αλλά και σε πραγματικό επίπεδο την αντιμετώπιση των γυναικών.

Η επίκληση στο έθνος, στη διατήρησή του, στη συνέχισή του και στην αναπαραγωγή του μέσα από τα σώματα των γυναικών σαφώς και δεν είναι τωρινό φαινόμενο. Το παρατηρούμε σε διάφορες περιόδους μέσα από την ανακίνηση του δημογραφικού ζητήματος ή αλλιώς της υπογεννητικότητας, προσδίδοντας στην εκάστοτε μήτρα εθνική και πολιτική σημασία. Κάπως έτσι έρχονται στο προσκήνιο εθνικιστικές και σεξιστικές λογικές, οι οποίες έχουν στο επίκεντρό τους το θηλυκό σώμα, τη διαχείρισή του με άνωτερο σκοπό τον έλεγχό του. Αντίστοιχα, τα σώματα των ΛΟΑΤΚΙ υποκειμένων, που δεν μπορούν με «φυσικό» τρόπο να

αναπαραγάγουν το έθνος, όχι μόνο θεωρούνται ανεπιθύμητα, αλλά τοποθετούνται στο πυρ το εξώτερον, στιγματίζονται ως ανίκανα και συχνά γίνονται θύματα βίαιων επιθέσεων.

Στο σημείο αυτό, θα λέγαμε ότι ο φασισμός και ο σεξισμός συναντώνται στο θηλυκό σώμα, τροφοδοτώντας ο ένας τον άλλον και συμβάλλοντας στη διατήρηση ενός συντηρητικού πλαισίου, όπου όλα είναι υπό καθεστώς ελέγχου. Οτιδήποτε, οποιο(α)σδήποτε ξεφεύγει από αυτό το κυρίαρχο πλαίσιο θα διώκεται, θα απομονώνεται, θα εξορίζεται, θα προπηλακίζεται, θα είναι το ξένο, το άλλο, το διαφορετικό. Κάπου εδώ όμως θα δανειστούμε από τον Φουκώ την άποψη ότι όπου υπάρχει εξουσία υπάρχει και αντίσταση. Τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, παρατηρούμε την ύψωση αναχωμάτων απέναντι σε αυτές τις σεξιστικές και φασιστικές λογικές που περιορίζουν την ελεύθερη βούληση και δράση των υποκειμένων.

Η επίθεση που δέχονται τα σώματα των θηλυκών και των ΛΟΑΤΚΙ υποκειμένων από τις κυρίαρχες πολιτικές, είναι δυνατόν, ακριβώς μέσα από τη διαδικασία της αντίδρασης, να αλλάξει κατεύθυνση και σαν μπούμερανγκ να στραφεί εναντίον τους. Όσο οι επιθέσεις εντείνονται οι αντιστάσεις οξύνονται, και αυτή είναι δυνατό να δημιουργήσει συνθήκες ρήξης, αλλά και νίκης. Στο εγχώριο συγκείμενο, ακολουθώντας και το διεθνές παράδειγμα, οι θεματικές που άπτονται του ζητήματος του φύλου την τελευταία δεκαετία έχουν μπει με δυναμικό τρόπο στον δημόσιο λόγο. Σε αυτό βέβαια έχει βοηθήσει και το γεγονός ότι τόσο στο ακαδημαϊκό όσο και στο κινηματικό επίπεδο έχει τεθεί μια τέτοια ατζέντα. Μια άλλη διαπίστωση όμως είναι ότι τα ζητήματα φύλου και γενικότερα ο αντισεξισμός συζητούνται αποσπασματικά και δεν αποτελούν θέματα της βασικής πολιτικής ατζέντας του κινηματικού χώρου.

Συζητούνται αποσπασματικά και δίχως προτάσεις ουσιαστικής αλλαγής του τρόπου σκέψης και δράσης και επιπλέον τις περισσότερες φορές τίθενται μέσα από τη λογική ότι αφού δεν τίθεται από τις ίδιες τις γυναίκες δεν υπάρχει λόγος να τεθεί από τους άνδρες.

Το ζήτημα του αντισεξισμού εν γένει δεν είναι μια καθημερινή πρακτική ενσωματωμένη τόσο στις ατομικές συμπεριφορές όσο και στις πολιτικές διαδικασίες και αυτό είναι ένα βασικό ζητούμενο του κινήματος.

Από την άλλη, το αντιφασιστικό κίνημα, μέσα από τις αντιφασιστικές δράσεις, τόσο σε πρακτικό όσο και σε θεωρητικό επίπεδο, μετά και από την άνοδο της Χρυσής Αυγής, παρουσιάζει μια συνεχή και συνεπή παρουσία. Πόσο όμως αντισεξιστικό μπορεί να θεωρηθεί το αντιφασιστικό κίνημα; Ο μιλιταριστικός τρόπος, όπως αυτό εκδηλώνεται τόσο μέσα από την αμφίεση, αλλά και από τις μεθόδους αντιμετώπισης των φασιστών, λειτουργεί αποτρεπτικά στη διαδικασία της αντισεξιστικοποίησης του αντιφασιστικού κινήματος. Αυτό δεν σημαίνει ότι και θηλυκά υποκείμενα δεν συμμετέχουν σε αυτό και μάλιστα εξίσου μαχητικά, αλλά η κυρίαρχη εικόνα παραμένει αρσενική, βίαιη, άγρια, εκείνη του γυμνασμένου μάτσο άνδρα, η οποία λειτουργεί αποτρεπτικά για τους πολλούς/ές.

Αυτό βέβαια δεν είναι άσχετο από τα στερεότυπα που κυριαρχούν και που σχετίζονται τόσο με την έμφυλη διάσταση της χρήσης του δημόσιου χώρου, αλλά και με την μονοπωλιακή χρήση της βίας από τα αρσενικά υποκείμενα και την ταυτόχρονη τοποθέτηση των θηλυκών υποκειμένων στην κατάσταση του ευάλωτου, του αδύναμου, του ευαίσθητου, φοβισμένου πλάσματος. Ως εκ τούτου, το αντιφασιστικό κίνημα μονοπωλείται από αυτή την εικόνα του μάτσο, γυμνασμένου άνδρα που επιτίθεται στον μάτσο, γυμνασμένο φασίστα.

Η μορφή του αντιφασιστικού κινήματος στην Ελλάδα, έτσι όπως διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια, είναι διττή. Η μία είναι οι εκδηλώσεις-διαδηλώσεις και η άλλη η πιο επιθετική απάντηση στους φασίστες. Ο αντισεξισμός κινείται κυρίως γύρω από τη σφαίρα της ευαισθητοποίησης των υποκειμένων αναφορικά με το φύλο, τις έμφυλες διαστάσεις, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα του άλλου. Θέλω να πω ότι δεν έχουμε δει συγκρούσεις ενάντια στον σεξισμό, ο οποίος αποτελεί ένα σύστημα ιεραρχίας στο

οποίο συστηματικά υποτιμάται ο ρόλος και η υπόσταση του θηλυκού υποκειμένου, όπως έχουμε δει αντίστοιχα ενάντια στους φασίστες.

Κατά τη γνώμη μου, αυτό δεν είναι τυχαίο και είναι βαθύτατα πολιτικό. Ο σεξισμός είναι τόσο βαθιά ενσταλαγμένος μέσα μας που διακλαδώνεται, παίρνει διάφορες μορφές και εντέλει κάνει τον εχθρό άορατο ή καλύτερα αδιόρατο. Όλοι θα πουν ότι είναι αντισεξιστές, ναι, και οι αντιεξουσιαστές-αναρχικοί θα το πουν, αλλά αλήθεια σε ποιο βαθμό είναι ικανοί, πρώτον, να αναγνωρίσουν τον σεξισμό και, δεύτερον, πόσο αλλά και με ποιους τρόπους είναι διατεθειμένοι να τον παλέψουν όταν οι ρίζες της πατριαρχίας είναι τόσο βαθιές και οι ίδιοι καλύπτονται αρκετές φορές κάτω από τον μανδύα της αντιεξουσίας; Από την άλλη, ο αντιφασισμός έχει έναν εχθρό, ξεκάθαρο, τον φασισμό, τον ακροδεξιό, τη ρητορική του και την πρακτική του και επομένως μπορεί να αντιμετωπιστεί.

Η αντισεξιστικοποίηση του αντιφασιστικού κινήματος εμφανίζεται ως πρόκληση και ως μεγάλο στοίχημα στις δεδομένες συνθήκες. Είναι, ωστόσο, εφικτό να ενσταλάξουμε στοιχεία αντισεξισμού μέσα στο αντιφασιστικό κίνημα. Στη Ροζάβα, για παράδειγμα, πρόσφατα δημιουργήθηκε ένας πυρήνας IRPGF5, και αν ακούσετε τη σύντομη διακήρυξή τους, αναφέρονται στον πόλεμο ενάντια στην πατριαρχία ως θεμελιώδες στοιχείο της δράσης τους. Εδώ, –που τόσο πολύ επικαλούμαστε το παράδειγμα της Ροζάβα, ίσως γιατί απέχει πολύ από τον δικό μας τρόπο ζωής και οργάνωσης και ό,τι απέχει το εξωτικοποιούμε, το θαυμάζουμε από μακριά, αλλά είναι δύσκολο να το υιοθετήσουμε γιατί θα πρέπει να αλλάξουμε μάλλον ριζικά–, θα ακούσουμε για την πατριαρχία και τον πόλεμο που πρέπει να κάνουμε ενάντια σε αυτή αν όχι ποτέ τότε σίγουρα σπάνια, κυρίως στις 30 Νοέμβρη ή σε κάποιο περιστατικό έμφυλης βίας. Είναι κάπως επετειακός αυτός ο πόλεμος.

Η καθημερινή μας δράση σε όλους τους τομείς των δραστηριοτήτων μας μπορεί να αποτελέσει τη ρωγμή σε αυτό το κυρίαρχο πλαίσιο αντιλήψεων. Η μάχη ενάντια στον φασισμό και τον σεξισμό είναι προσωπική, αλλά και συλλογική υπόθεση. Για αυτό, όταν είμαστε

μάχιμοι αντιφασίστες δεν μπορούμε να μην είμαστε και μάχιμοι αντισεξιστές, όποια μορφή κι αν λαμβάνει αυτή η δράση. Κάπως έτσι θα οικοδομήσουμε το άλλο παράδειγμα, όπως έγινε και γίνεται διαρκώς στη Ροζάβα. Οι αντιδράσεις και η συσπείρωση των θηλυκών και ΛΟΑΤΚΙ υποκειμένων εξάλλου σε Ευρώπη και Αμερική, σε ένα glocal6 θα λέγαμε επίπεδο, ενάντια στις επιθέσεις που δέχονται από τις κυρίαρχες κρατικές-εθνικές πολιτικές, αποτελεί ένα σημείο όπου ο αντιφασισμός και ο αντισεξισμός συναντιούνται και είναι δυνατόν να οικοδομήσουν μια άλλη πραγματικότητα, ισότητας, αλληλεγγύης και αξιοπρέπειας, συνειδητοποιώντας βέβαια ότι οι ρίζες της πατριαρχίας είναι πολύ βαθιές και πρέπει να σκάψουμε πολύ, μέσα μας και έξω μας, ατομικά και συλλογικά, για να τις ξεριζώσουμε από την καθημερινή μας πρακτική και ζωή.

Βιβλιογραφία:

Φουκώ Μισέλ, 1982 [1980], *Η ιστορία της σεξουαλικότητας Ι: Η δίψα της γνώσης*, μτφρ. Γκλόρυ Ροζάκη, Αθήνα: Ράππα.

Χαλκιά Αλεξάνδρα, 2007[2004], *Το Άδειο Λίκνο της Δημοκρατίας; Σεξ, έκτρωση και εθνικισμός στην Ελλάδα*, μτφρ. Μαρία Καστανάρα, επιμ. Χριστίνα Κωνσταντάκη & Σοφία Φίλερη, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Rawwida Baksh & Wendy Harcourt (ed), [2015], *The Oxford Handbook of Transnational Feminist Movements*, Οξφόρδη: Oxford University Press.

Σημειώσεις:

1. Για μια διεξοδική καταγραφή της ανόδου της ακροδεξιάς στην Ευρώπη βλ. Martin Smith & Tash Shifrin, (2016), "Fascism and the far right in Europe: country by country guide and analysis", διαθέσιμο διαδικτυακά: <https://www.dreamdeferred.org.uk/2016/04/fascism-and-the-far-right-in-europe-country-by-country-guide-part-one/>

2. Εδώ παραθέτουμε και τη δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου της Ν.Δ. Ν. Δένδια: «Με αυτά που κάνετε, όχι με τη Σκάρλετ Γιόχανσον δεν θα βγαίνατε για κοκτέιλ, αλλά και η μακαρίτισσα, Γεωργία Βασιλειάδου, πολύ θα σας έπεφτε!», αλλά και το σεξιστικό σχόλιο του βουλευτή Μεσσηνίας του ΣΥΡΙΖΑ Π. Κωνταντινέα εναντίον της εκπαιδευτικού Π. Σοφιανού: «Βγάλε το μέικ απ και τα σκουλαρίκια και μετά μίλα».
3. Στην Πολωνία η άμβλωση επιτρέπεται μόνο σε τρεις περιπτώσεις: αν κινδυνεύει η υγεία ή η ζωή της μητέρας, αν από τον προγεννητικό έλεγχο διαπιστωθεί κάποια σοβαρή, ανίατη ασθένεια στο έμβρυο και αν η εγκυμοσύνη ήταν αποτέλεσμα βιασμού ή αιμομιξίας.
4. Ο Τραμπ υπέγραψε μια εκτελεστική πράξη κατά των άμβλώσεων επαναφέροντας την αποκαλούμενη ως «Mexico City Policy» που είχε υιοθετήσει ο Ρόναλντ Ρίγκαν το 1984. Πρακτικά, η απόφαση του Τραμπ απαγορεύει τη χρηματοδότηση διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που παρέχουν βοήθεια, ενημέρωση και συμβουλεύουν για θέματα οικογενειακού προγραμματισμού και αναπαραγωγικών επιλογών εφόσον μεταξύ αυτών υπάρχει και η επιλογή της άμβλωσης. Γι' αυτό και η πολιτική αυτή συχνά αποκαλείται ως διεθνής «νόμος-φίμωτρο».
5. International Revolutionary People's Guerrilla Forces.
6. Πρόκειται για έναν συνδυασμό των λέξεων global και local για να δείξει την αλληλεπίδραση και την ανταλλαγή εμπειριών του τοπικού στοιχείου/κινήματος με το παγκόσμιο.

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ | Ημέρα ενάντια στη Βία κατά των Γυναικών (audio)

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ.

Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Αναλύσεις και σχολιασμός... από τα κάτω.

Την Παρασκευή 25/11 ο Αποστόλης Στασινόπουλος και ο Παναγιώτης Μπλέτσας συζήτησαν με αφορμή την παγκόσμια ημέρα ενάντια στη βία κατά των γυναικών. Μαζί τους, η Ελιάνα Καναβέλη, δρ. Κοινωνιολογίας, αναλύοντας το ελληνικό και διεθνές συγκείμενο.

Νομοσχέδιο για τη Σεξουαλική Κακοποίηση στη Τουρκία: Να Πάρουμε πίσω τις Κλεμμένες μας Ζωές

Mercan Doğan – Nergis Şen (από *Αναρχικές Γυναίκες Τουρκίας*)

Μετάφραση: Ελιάνα Καναβέλη

Είμαι η γυναίκα που έχει ξυπνήσει από το όνειρο της χιλιάδες χρόνια

Έχω βρει το μονοπάτι μου και ποτέ δεν θα ξαναγυρίσω.

Έχω δει ξυπόλυτα, περιπλανώμενα και άστεγα παιδιά.

Έχω δει νύφες με βαμμένα από χένα χέρια και πένθιμα ρούχα.

Έχω δει γιγαντιαίους τοίχους φυλακών να καταπίνουν την ελευθερία στο αχόρταγο στομάχι τους

Έχω γεννηθεί μέσα από έπη αντίστασης και θάρρους
Έχω μάθει το τραγούδι της ελευθερίας μέχρι την τελευταία
αναπνοή, στα κύματα του αίματος και στη νίκη!
Meena Keshwar Kamal

Ζούμε στις περιοχές όπου 482,908 παιδιά παντρεύτηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων 10 ετών. Στα εδάφη όπου 31,337 παιδιά παντρεύτηκαν, μόνο κατά το έτος 2015. Και κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, τουλάχιστον 11,095 παιδικές κακοποιήσεις καταγγέλλθηκαν επίσημα, από τις οποίες 1377 ήταν αγόρια και 9718 ήταν κορίτσια. Σκεφτείτε το: Οι κρατικοί αξιωματούχοι αυτών των περιοχών διακηρύττουν ότι οι βιαστές θα αφεθούν ελεύθεροι εάν παντρευτούν τα κορίτσια που έχουν βιάσει.

Παρόλο που το νομοσχέδιο για τη «σεξουαλική κακοποίηση» προετοιμάστηκε από 6 βουλευτές του ΑΚΡ[1] και προτάθηκε στις 17 Νοέμβρη αποσύρθηκε από την επιτροπή στις 22 Νοεμβρίου και αφαιρέθηκε από το σχέδιο νόμου. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε τι σημαίνει για μας τις γυναίκες, αυτή η πρόταση, η οποία αντιμετωπίστηκε από τις διαμαρτυρίες των γυναικών από την ώρα που εμφανίστηκε.

Το σχέδιο νόμου ανοίγει το δρόμο για το γάμο παιδιών με τους βιαστές τους

Το προπαρασκευαστικό νομοσχέδιο μείωνε το κατώτατο όριο ηλικίας για την σεξουαλική συναίνεση από τα 15 έτη στα 12 και στόχευε να θέσει τις βάσεις για: την ατιμωρησία των δραστών σεξουαλικής παρενόχλησης και βιασμού στο παρόν, αλλά και σε μελλοντικές παρόμοιες νομικές υποθέσεις, την απενοχοποίηση σεξουαλικών εγκλημάτων, την αθώωση των δραστών σεξουαλικής παρενόχλησης και βιασμού στην περίπτωση που παντρευτούν τα παιδιά, τα οποία έχουν εκμεταλλευτεί και την δημιουργία παιδιών-νυφών.

Θα βοηθήσει να δώσουμε ένα χειροπιαστό παράδειγμα για το τι θα συμβεί στην περίπτωση που το νομοσχέδιο περάσει. Ας σκεφτούμε την Ayse, η οποία βιάστηκε στην ηλικία των 11 ετών από 20

άνδρες, το 2009. Μετά την ψήφιση του νομοσχεδίου, εάν κάποιος από αυτούς τους 20 άνδρες παντρευτεί την Ayse, και οι 20 βιαστές θα αθωθούν. Θα ισχυριστούν ότι οι 19 άνδρες δεν ήταν βιαστές, αλλά βοηθοί και ο βιαστής θα έχει απενοχοποιηθεί με το να παντρευτεί την Ayse. Παρόλο που ο νόμος δεν το θέτει κατηγορηματικά αυτό, δεν είναι δύσκολο να μαντέψουμε τι πρόκειται να συμβεί. Όπως ακριβώς δεν είναι δύσκολο να εξαναγκάσεις ένα κορίτσι 11 ετών να πει ότι «δεν εξαναγκάστηκα, συναίνεσα», ή «οι άλλοι 19 άνδρες βοήθησαν τον έναν άνδρα, μόνο ο ένας άνδρας βίασε»... Θα εξαναγκάζονται να «συναινούν» για ό,τι έζησαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Εξαιτίας του φόβου και της καταπίεσης στην κοινωνία που ζούμε, είναι σπάνιο η σεξουαλική παρενόχληση ή ο βιασμός των γυναικών και των παιδιών να έρθει στη δημοσιότητα, ή να δικαστεί από το άδικο δικαστήριο, το οποίο το κράτος αποκαλεί δικαστικό σύστημα, με εξαίρεση την περίπτωση που η γυναίκα σκοτώνεται ή μένει έγκυος κατά τη διάρκεια του βιασμού. Αυτό συμβαίνει επειδή η κοινωνία πιστεύει ότι ο ένοχος δεν είναι ο βιαστής, αλλά αυτή που έχει βιαστεί. Αυτή η αντίληψη δημιουργήθηκε και προπαγανδίστηκε φυσικά από το κράτος και εφαρμόζεται κάθε μέρα. Αν και τα στατιστικά οργανισμών αναφέρουν ότι τα σεξουαλικά εγκλήματα κατά παιδιών έχουν αυξηθεί 700% τα τελευταία 10 χρόνια, αυτό είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου.

Η γυναίκα που φυλάγεται από την κοινωνία, η οποία την κατηγορεί για ατιμία ή ακόμα και για φόνο θα επιλέξει να παραμείνει σιωπηλή σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση-βιασμό εκτός αν δεν έχει άλλη επιλογή. Η επιλογή φυσικά δεν γίνεται με τη θέλησή της. Και το εν λόγω, προτεινόμενο νομοσχέδιο αποτελεί εκ νέου, φυσικά μέρος της έμφυλης πολιτικής του κράτους.

Από την αδιαφορία στη σφαγή: Έμφυλες πολιτικές του κράτους

Στην ανθρώπινη ιστορία, ο άνδρας κέρδιζε εξουσία με την μετάβαση σε κοινωνίες που είχαν αρχές και κράτος και κάθε φορά που κέρδιζε εξουσία, την χρησιμοποιούσε πάνω στη γυναίκα. Στις

πατριαρχικές κοινωνίες, η γυναίκα ανήκε στην πατριαρχία για αιώνες και καταστέλλεται από την εν λόγω αρχή με τους κοινωνικούς ρόλους που επιβάλλονται πάνω της. Το κράτος δημιούργησε τη βία της (ανδρικής) εξουσίας. Η βία εφαρμόστηκε πάντα στο γυναικείο σώμα. Η πατριαρχία έκανε τις γυναίκες «καταπιεσμένα αντικείμενα» μέσα από την επιβολή σεξιστικών τύπων, τη στρατιωτικοποίηση της ζωής και με τον καπιταλισμό που μετατρέπει την εργασία, το σώμα και την ταυτότητα σε ένα εμπόρευμα προς αγορά ή πώληση.

Καθώς το κράτος έθεσε ως πυρήνα της κοινωνίας την οικογένεια, περιέκλεισε την γυναίκα στην οικογένεια. Το θρησκευτικό δόγμα, οι πολιτισμικές και ηθικές νόρμες, οι κανόνες και οι νόμοι, ήθη και έθιμα κανονικοποίησαν τον σεξισμό, ο οποίος ασκούνταν διαρκώς. Η «ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου», την οποία τώρα συζητάμε πέρα από το βιολογικό φύλο, καθόρισε την εξουσία μεταξύ των φύλων, τοποθέτησε τη γυναίκα στο σπίτι, κυριάρχησε το σώμα της μέσω της σεξουαλικότητας και δημιούργησε κράτη όπου η ανισότητα καλλιεργείται, προστατεύεται και διαρκώς αναπαράγεται.

Καθώς οι γυναίκες εκτίθενται στην εκμετάλλευση μέσα από ποικίλους τρόπους κυριαρχίας σε ένα πατριαρχικό σύστημα, αυτό συνέβαινε πάντα εξαιτίας της ύπαρξης της εξουσίας. Όχι μόνο της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας. Όταν δεν παραβλέπουμε την αναγκαιότητα της καταστροφής της κοινωνικοπολιτισμικής εξουσίας του άνδρα, είναι πιθανό να αξιολογήσουμε αυτό το θέμα συνολικά.

Μολονότι η βία της εξουσίας μερικές φορές εμφανίζεται ως κρατική βία, για μας τις γυναίκες, αυτή η βία προέρχεται κυρίως από τους άνδρες. Ωστόσο, αυτό δεν αποκλείει το γεγονός ότι η πραγματική πηγή του προβλήματος είναι η «ύπαρξη της εξουσίας». Ο ίδιος τύπος βίας κατευθύνεται από την κοινωνία και σε άλλες ετερότητες. Η εξουσία, επίσης, διαμορφώνει την πολιτική της καταπίεσης μέσω αυτών των ετεροτήτων. Κακοποιούμε σεξουαλικά, βιαζόμαστε και αυτοί οι βιασμοί νομιμοποιούνται από το κράτος. Δολοφονούμε συστηματικά από

τον άνδρα τρομοκράτη, κλεινόμαστε στα σπίτια και στην οικογένεια και υπακούμε στον άνδρα. Με το να ζούμε αυτή τη ζωή πώς θα απελευθερωθούμε από τα κελιά που είμαστε κλεισμένες; Πώς να πάρουμε πίσω τις ζωές μας; Πώς να χειραφετηθούμε από την καταπίεση και τη βία της πατριαρχίας; Πρέπει να σκεφτούμε ξανά τι θέλουμε για τις ζωές μας και για την ελευθερία μας.

Η γυναίκα και ο εγγυητής του παραδοσιακού κράτους σήμερα, AKP

Οι έμφυλες πολιτικές του κράτους κινούνται πέρα από την αγνόηση της ταυτότητας και του σώματος των γυναικών και διαμορφώθηκαν από τον στόχο της δημιουργίας της «συντηρητικής κοινωνίας». Η είσοδος του ελέγχου γεννήσεων στην πολιτική ατζέντα λέγοντας ότι «είναι αμαρτία», η απαγόρευση των εκτρώσεων λέγοντας ότι είναι «σφαγή», είναι πολιτικές ελέγχου του πληθυσμού από μόνες τους. Αλλά πέραν τούτου, όλες αυτές οι πολιτικές σχετίζονται με τον στόχο του AKP, ο οποίος είναι η δημιουργία και η ανάπτυξη μιας συντηρητικής κοινωνίας.

Το κράτος που ενδιαφέρεται για τη γυναίκα που γεννάει «πολύ» ή για τη γυναίκα που είναι αναγκασμένη από την απαγόρευση των εκτρώσεων να γεννήσει αν και έμεινε έγκυος από βιασμό, από τη μια πλευρά διατηρεί την «υποταγμένη» ταυτότητα της γυναίκας και από την άλλη πλευρά διατηρεί την εξουσία του άνδρα, μέσα από τις πολιτικές ελέγχου του πληθυσμού και του σώματος εναντίον των γυναικών. Αυτός ο στόχος υποστηρίζεται όχι μόνο από τους νόμους, αλλά επίσης και από τον καθημερινό λόγο των κρατικών αξιωματούχων, ειδικών κύκλων του AKP, τα κυρίαρχα ΜΜΕ και μέσω πολλών άλλων καναλιών.

Στις 18 Νοεμβρίου, ο υπουργός Δικαιοσύνης Bekir Bozdog στη δήλωσή του για το νομοσχέδιο για τον βιασμό είπε: «Το νομοσχέδιο σκοπεύει μόνο στην εξάλειψη της θυματοποίησης των γυναικών εκτός, των ανδρών εντός (φυλακή), των παιδιών που γεννιούνται από αυτούς τους γάμους και των οικογενειών τους». Αγνόησε εντελώς τη γυναίκα και ευλόγησε την οικογένεια μέσω ενός γάμου, ο οποίος ήταν αποτέλεσμα βιασμού.

Αυτή η επίθεση εισβάλλει σε όλη τη σφαίρα της γυναικείας ζωής. Οι κρατικοί αξιωματούχοι χρησιμοποιούν την εξουσία για να καθορίσουν οτιδήποτε σχετίζεται με τη γυναίκα, από την εξωτερική εμφάνιση ως τη συμπεριφορά. Για παράδειγμα στις 24 Ιουλίου, τα λόγια του τότε Αντιπροέδρου Bulent Arinc «οι γυναίκες δεν πρέπει να γελάνε δυνατά στον δρόμο. Η γυναίκα που γελάει είναι ανήθικη», καθορίζουν το πώς πρέπει να γελάμε. Από την άλλη πλευρά κλείνει το μάτι στους άνδρες υπόρρητα, νομιμοποιώντας οτιδήποτε συμβεί σε μια γυναίκα που στερείται ηθικής. Τον Δεκέμβρη του ίδιου έτους, ο Πρωθυπουργός Recep Tayyip Erdogan με τη δική του δήλωση ότι «ο έλεγχος γεννήσεων είναι προδοσία» ισχυρίστηκε ότι οι μέθοδοι ελέγχου των γεννήσεων διακινήθηκαν από εχθρούς που επιδιώκουν να στεγνώσει το τουρκικό αίμα και οι γυναίκες που χρησιμοποιούν μεθόδους αντισύλληψης είναι προδότριες.

Ακόμα θυμόμαστε τη δήλωση του Erdogan στις 28 Δεκεμβρίου του 2011, μετά τη σφαγή του Roboski, η οποία πραγματοποιήθηκε ενόσω ο νόμος για την απαγόρευση εκτρώσεων βρισκόταν στην πολιτική ατζέντα σε εκείνες τις περιοχές, λέγοντας ότι η έκτρωση είναι μια Uludere^[2].

Τον Μάη του 2012, αναφορικά με το ζήτημα της εγκυμοσύνης μετά από βιασμό ο υπουργός υγείας Recep Akdag είχε δηλώσει: «εάν κάτι κακό συμβεί σε αυτή, πρέπει να γεννήσει. Το κράτος θα το φροντίσει (το μωρό)». Επίσης, ο

δήμαρχος της Άγκυρας Melih Gokcek δήλωσε σχετικά με τις γυναίκες που αναζητούν να κάνουν έκτρωση μετά από βιασμό, «Το παιδί δεν έχει καμιά ενοχή, αφήστε τη μητέρα να πεθάνει».

Αυτές οι μισογύνικες δηλώσεις, που μερικές φορές αγνοούν τη ζωή των γυναικών και μερικές φορές τις στοχοποιούν απευθείας είναι αμέτρητες. Και το θέμα φυσικά δεν περιορίζεται μόνο σε αυτές. Εκτός από το αφήγημα περί της εξουσίας του άνδρα, είναι οι καθυστερημένες ποινές σε περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης γυναικών, οι καθυστερημένες καταδίκες σε υποθέσεις βιασμών, ποινές φυλάκισης που τρέπονται σε ποινές προστίμων, άνδρες δολοφόνοι λαμβάνουν μειωμένη ποινή λόγω άδικης πρόκλησης και καλής συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια της υπόθεσης. Αυτή είναι η αδικία που ήδη ζούμε. Και το θέμα δεν περιορίζεται μόνο στην περίοδο διακυβέρνησης του ΑΚΡ. Ο λόγος και οι νόμοι όλων των εξουσιαστικών αρχών βρίσκονται στην ίδια γραμμή πλεύσης. Όπως προαναφέραμε, το θέμα δεν ήταν αυτή ή άλλη εξουσία, αλλά αυτή καθαυτή η «εξουσία».

Λες και όλα αυτά δεν ήταν ήδη αρκετά. Η εξουσία του άνδρα για μια ακόμη φορά δημιούργησε μια ατζέντα που εξαγριώνει τις γυναίκες με ένα σχέδιο νόμου που ενθαρρύνει το γάμο παιδιών με τους βιαστές τους. Η απόσυρση του νομοσχεδίου έγινε ένα από τα πιο χειροπιαστά παραδείγματα που δείχνει ότι οι γυναίκες μπορούν να απελευθερωθούν μέσω της αντίστασης.

Η αντίσταση των γυναικών λέει # Tecavüz Meşrulası tırılamaz # 0 βιασμός δεν μπορεί να νομιμοποιηθεί

Το κράτος που απαγορεύει την κυκλοφορία στους δρόμους σήμερα χρησιμοποιώντας την κατάσταση εκτάκτου ανάγκης ως δικαιολογία, εκτελεί δολοφονικές πολιτικές απέναντι στους αγώνες των γυναικών, κλείνοντας ενώσεις γυναικών, συλλαμβάνοντας γυναίκες που παλεύουν ενάντια στην πατριαρχία και βασανίζει γυναίκες. Επίσης, στον υψηλής έντασης πόλεμο στο Bakur (Βόρειο Κουρδιστάν)-στην πραγματικότητα ήδη σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης- ακριβώς λίγο πριν διακηρυχτεί από το κράτος η κατάσταση έκτακτης ανάγκης, οι γυναίκες στοχοποιήθηκαν ευθέως από τις επιθέσεις. Η μητέρα, η οποία, εξαιτίας της απαγόρευσης κυκλοφορίας, δεν μπορούσε να θάψει την κόρη της που σκοτώθηκε από το κράτος, το παιδί που δεν μπορούσε να πάρει το νεκρό σώμα της μητέρας του και έπρεπε να το βλέπει για 7 μέρες, οι

αδερφές μας, οι φίλες μας, οι συντρόφισσές μας που βιάστηκαν και σκοτώθηκαν από στρατιώτες- εάν αυτά δεν φτάνουν- εκτέθηκαν γυμνές στα κοινωνικά δίκτυα... Πολλές άλλες ζωές κλέφτηκαν στην περίοδο της έκτακτης ανάγκης. Κλέβονται σήμερα.

Σε αυτές τις συνθήκες το κράτος που βασίζει την ύπαρξή του στην αρρενωπότητά του, και στους νόμους του κράτους, πραγματοποιεί μια συνολική επίθεση στη ζωή μας, στη ζωή των γυναικών. Το νομοσχέδιο για τον βιασμό είναι μόνο ένα μέρος αυτής της συνολικής επίθεσης, το τελευταίο επεισόδιο του βιασμού που συντελείται από το κράτος για χρόνια.

Λίγες ώρες αφού το νομοσχέδιο εισήχθη στην ατζέντα από τους 6 βουλευτές του ΑΚΡ, οι γυναίκες ξεκίνησαν να διαδηλώνουν σε πολλές πόλεις. Οι διαμαρτυρίες ξεκίνησαν ως καθιστικές από 20-30 ανθρώπους και μετατράπηκαν σε διαδηλώσεις δεκάδων χιλιάδων την επόμενη νύχτα. Η αστυνομία που απαγόρευσε την κυκλοφορία τους στους δρόμους, στις πλατείες και κάθε είδους διαμαρτυρία χρησιμοποιώντας την κατάσταση έκτακτης ανάγκης ως δικαιολογία, δεν μπορούσε να συγκρατήσει αυτές τις τόσες πολλές γυναίκες και υποχώρησε. Επειδή οι διαμαρτυρίες συνεχίστηκαν και αυξήθηκαν χωρίς να σταματήσουν, παρά τις επιθέσεις της αστυνομίας και επειδή υπήρχαν αντιδράσεις από όλον τον κόσμο, το νομοσχέδιο έπρεπε να αποσυρθεί. Εν κατακλείδι, οι γυναίκες απέτρεψαν το νόμο και επίσης άνοιξαν τις κλειδωμένες πόρτες των δρόμων για τους διαδηλωτές.

Να πάρουμε πίσω τις κλεμμένες μας ζωές: Οργανωμένος αγώνας!

Εμείς οι αναρχικές γυναίκες, γνωρίζουμε ότι η χειραφέτησή μας δεν σχετίζεται ούτε με τους νόμους που προτείνει το κράτος και αργότερα τους αποσύρει, ούτε με τις τιμωρίες του, ούτε με την υποτιθέμενη δικαιοσύνη του. Σαφώς γνωρίζουμε ότι το νομοσχέδιο για τη «σεξουαλική εκμετάλλευση» θα αναθεωρηθεί και θα προταθεί εκ νέου λίγο καιρό αργότερα και θα επανέρθει στην ατζέντα με νέες προτάσεις που στόχο θα έχουν να επιτεθούν στις ζωές μας.

Γνωρίζουμε, επίσης, ότι καμιά δικαιοσύνη που αγνοεί το γυναικείο σώμα, την ταυτότητα και την ύπαρξη, που η ίδια είναι αρσενική και βασίζει την διατήρηση της στην αρρενωπότητα, δεν μπορεί να ζητήσει το λογαριασμό για αυτές τις δολοφονημένες γυναίκες. Φυσικά δεν είναι δυνατό να ζητήσει λογαριασμό για τα καταστραμμένα όνειρα και τις ζωές που χάθηκαν εξαιτίας της αρσενικής δικαιοσύνης του αρσενικού κράτους. Επειδή ούτε η οργή που μεγαλώνει κάθε φορά που μια γυναίκα δολοφονείται δεν θα βρει καμιά δικαιοσύνη, ούτε ο πόνος για τους χαμένους θα σταματήσει με τις φυλακίσεις.

Για αυτόν τον λόγο χρειάζεται να δώσουμε έμφαση για μια ακόμη φορά στο ότι ο μόνος τρόπος της ύπαρξης μας ενάντια στο κράτος, που διατηρεί την ύπαρξή του καταστρέφοντας τις ζωές μας, είναι να οργανωθούμε και να παλεύουμε. Η ασπίδα της γυναίκας εναντίον του άνδρα και του κράτους μπορεί να είναι μόνο η γυναικεία αλληλεγγύη. Η γυναίκα που είναι μόνη και αδύναμη ενάντια στην εξουσία, μπορεί να αντιμετωπίσει τον εχθρό όταν είναι μαζί με τις γυναίκες σαν και αυτή. Η αλληλεγγύη είναι ανίκητη.

Η γυναίκα μπορεί να φτιάξει την ύπαρξή της μαζί με άλλες γυναίκες όταν απορρίψει την εξουσία και όλους τους τύπους της κυριαρχίας που έχουν δημιουργηθεί από την ίδια εξουσία. Η γυναίκα που στέκεται απέναντι στην εξουσία και γίνεται ενεργό υποκείμενο με το να αντιστέκεται σε αυτή την εξουσία μπορεί να κάνει την ύπαρξή της και να δημιουργήσει τη δική της επανάσταση. Αυτή η εσωτερική επανάσταση της γυναίκας, είναι η επανάσταση της γυναίκας και όλων των ανθρώπων που δρουν όπως φαντάζονται, έχουν τον έλεγχο των ζώων τους και απελευθερώνονται.

[1] Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης

[2] Uludere είναι ένα τούρκικο όνομα για ένα κουρδικό χωριό όπου 34 πολίτες σφαγιάστηκαν από κρατικό βομβαρδισμό.

Σύμφωνο συμβίωσης και για ομόφυλα ζευγάρια...έννας δρόμος με νάρκες

Δανάη Κασίμη

Σύντομα θα ψηφιστεί από τη Βουλή των Ελλήνων ο νόμος για την κατοχύρωση του δικαιώματος σύναψης συμφώνου συμβίωσης, το οποίο θα εκτείνεται και στα ομόφυλα ζευγάρια καλύπτοντας τις εγκληματικές παραλείψεις του Ν. 3719/2008, όπως ισχύει σήμερα. Μετά από τους αγώνες και τις επίμονες πιέσεις των ομάδων που ασχολούνται με το έμφυλο, θα αναγνωριστεί και στη χώρα μας ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, το οποίο βέβαια σε καμία περίπτωση δεν είναι αυτονόητο όταν επιτρέπουμε σε θρασύδειλα ανθρωπάκια

που προέρχονται κυρίως από το χώρο της Εκκλησίας και από το χώρο της ακροδεξιάς, να ανοίγουν το βοθροειδές στόμα τους και να πετάνε σεξιστικούς και ομοφοβικούς τσιμεντόλιθους.

Θα θέλαμε βέβαια να επιρρίψουμε μόνο στη Δεξιά και στην Εκκλησία την ευθύνη για τις ομοφοβικές φραστικές και όχι μόνο επιθέσεις όμως η πραγματικότητα αποδεικνύεται εντελώς διαφορετική όσο και αν δε συμφέρει μερικούς. Ακόμα και στους θεωρητικά φιλόξενους χώρους της Αυτονομίας και της Αριστεράς, είναι ιδιαίτέρως εμφανείς και ενοχλητικές οι παρουσίες των γνωστών νταήδων, οι οποίοι φεύγουν από τη μαμά τους για να βρουν μια άλλη μαμά να τους πλένει τα σώβρακα και μετά τους ενοχλούν τα γκέι ζευγάρια που θέλουν ΔΗΜΟΣΙΑ να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με την εκλεκτή τους αφεντιά. Δυστυχώς μου είναι πάρα πολύ δύσκολο να είμαι πιο επιεικής και λιγότερο καυστική σε αυτή μου την τοποθέτηση πόσο μάλλον οι ίδιοι οι ομοφυλόφιλοι, στους οποίους το λιγότερο που μπορώ να κάνω είναι να ζητήσω συγγνώμη για την απίστευτη ηθική βλάβη που υφίστανται όλους αυτούς τους μήνες από την εμετική μπουρδολογία που εξαπολύεται σε βάρος τους από τα στόματα διαφόρων ανεγκέφαλων κοινοβουλευτικών και μη.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μας «ξεφτίλισε» ήδη μια φορά για το ανεπαρκές μας νομικό πλαίσιο στο θέμα της αναγνώρισης και προστασίας των ενώσεων ομοφυλοφίλων, κατά παράβαση του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, σε συνδυασμό με την απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού αλλά δε φαίνεται να ιδρώνει ιδιαίτερα ούτε το δικό μας αντί ούτε της Ιταλίας, η οποία καταδικάστηκε επίσης για τον ίδιο λόγο. Η αγανάκτησή μου αυτή, δεν πηγάζει από τις αδυναμίες βέβαια του νομοθετικού μας οπλοστασίου αλλά από την φαντασιακή συγκρότηση της νέο-συντηρητικής φασίζουσας ελληνικής και όχι μόνο κοινωνίας, η οποία μαστίζεται από υπολείμματα σκοταδιστικής προέλευσης μίσους απέναντι στη διαφορετικότητα και στην επιλογή γενικότερα. Η εκτόνωση της καταπιεσμένης βίας όλων αυτών που αντιμάχονται τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων και άλλων ομάδων

ακόμη και των γυναικών, βρίσκει έδαφος καθημερινά στην ανοχή της ελληνικής κοινωνίας σε κάθε σοκάκι, σε κάθε στενό και σε κάθε δρόμο, όπου υποχρεούνται οι «πιο αδύναμοι» ή απλά διαφορετικοί να υφίστανται βάνουσες επιθέσεις από τραμπούκους κατά κύριο λόγο ανδρικού φύλου.

Ναι δυστυχώς, η σιωπή απέναντι σε τέτοια φαινόμενα που συναντά κανείς στο πεζοδρόμιο και η αδιαφορία ακόμη και για την άσκηση απόλυτης βίας σε βάρος ομοφυλοφίλων αποτελούν την αιτία του κοινοβουλευτικού και όχι μόνο ξεκατινιάσματος για την αναγνώριση ίσων δικαιωμάτων. Όταν ο «μου πλένει η γυναίκα τα σώβρακα γιατί εγώ είμαι άνδρας» πρέπει να δώσει την έγκρισή του, ακόμα και στους χώρους της Αριστεράς με την ευρεία έννοια, για την αποδοχή ενός γκέι σε μια συλλογικότητα, τότε καλύτερα να πάμε σπίτια μας, παιδιά, γιατί δεν το χουμε. Αναφέρομαι ανοιχτά σε φαινόμενα έμφυλων διακρίσεων από το πεζοδρόμιο μέχρι τον πιο ασφαλή χώρο ενός κοινωνικού κέντρου, όπου δε χωράει κανενός είδους διάκριση.

Δεν έχει διευκρινιστεί βέβαια από πού πηγάζει αυτό το μίσος. Ίσως να έχει δίκιο ο Κορνήλιος Καστοριάδης ότι το μίσος για τον άλλο έχει την ίδια ρίζα με το μίσος για τον ίδιο μας τον εαυτό και δε βλέπω πώς αυτό μπορεί να καταπολεμηθεί με τη θέσπιση ενός ή περισσότερων νόμων. Παραθέτοντας τα λόγια του: *«Το κομμάτι του μίσους και της καταστροφικότητας που απομένει φυλάσσεται σε μία δεξαμενή έτοιμη να μετατραπεί σε καταστροφικές δραστηριότητες, σχηματοποιημένες και θεσμοθετημένες, που στρέφονται εναντίον άλλων ομάδων – δηλαδή να μετατραπεί σε πόλεμο.»*, παρατηρούμε ότι η τάση αυτή εξόντωσης της διαφορετικότητας μπορεί να έχει συνέπειες που θα εκτείνονται σε όλα τα κομμάτια της κοινωνίας και θα δημιουργήσουν ένα τσουνάμι καταστροφής παρασυρόμενο από τα ρεύματα του ρατσισμού, των έμφυλων διακρίσεων και εν γένει του σεξισμού, τα οποία ενυπάρχουν στις καθημερινές κοινωνικές σχέσεις.

Από την άλλη πλευρά, στο ΚΚΕ, που δε θέλει, λέει, να δέχονται οποιαδήποτε διάκριση οι γκέι αλλά όχι και να απασχολούν τα

δημόσια πράγματα με τη συμβίωσή τους, απαντάμε με τους ακόλουθους στίχους του Θανάση Γκαϊφύλλια: «Του άλλου πόναγε η κοιλιά του τέταρτου το δόντι και σαν να ήταν λίγα αυτά μας έπιασε και χιόνι» και της Πάολα: «Αυτά μου είπε ο θεός, αυτά και εγώ σου λέω γιατί το παίζεις μια ζωή τραβάτε με και ας κλαίω». Όπου θεός βάζουμε ΚΚΕ και τελειώνει η ιστορία.

Χωρίς πλάκα τώρα, εκείνο που είναι άξιο προβληματισμού είναι η αδυναμία μας να αποδεχτούμε τη διαφορετικότητα στην καθημερινή μας ζωή, αποκλείοντας ανθρώπους από θέσεις εργασίας, πολιτικές ομάδες, παρέες κλπ. Κανένας νόμος δεν κατοχυρώνει πιο αποτελεσματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα από την καθημερινή μας πρακτική. Όμως αφού χρειαζόμαστε διαπαιδαγώγηση και δεν μπορούμε μόνοι μας, τότε ας διεκδικήσουμε και τη νομική κατοχύρωση...

Οι επιθέσεις στα σώματά μας και ο επιλεκτικός αντιφασισμός του κινήματος

Ερωφίλη εν Ταύροις

Ιανουάριος 2014

Τραμπουκισμός κι εξύβριση παρέας τρανς γυναικών στην πλατεία Εξαρχείων, από ομάδα ανδρών.

Ιανουάριος 2014

Ξυλοδαρμός τρανς γυναίκας μέσα σε βαγόνι στη στάση μετρό "Πανεπιστήμιο", από τέσσερις άνδρες.

Ιούνιος 2014

Επίθεση σε τρανς γυναίκα αλληλέγγυα σε διαμαρτυρία για τις

απολυμένες καθαρίστριες, από καθαρίστρια.

Ιούνιος 2014

Ξυλοδαρμός δύο gay αγοριών στο Γκάζι, από παρέα ανδρών.

Ιούλιος 2014

Απόπειρα δολοφονίας εναντίον τρανς γυναίκας στη Θεσσαλονίκη, από άνδρα.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός 15χρονου gay αγοριού στη Θεσσαλονίκη, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός ζευγαριού λεσβιών στην Περαιά Θεσσαλονίκης, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός gay ζευγαριού στην Πλατεία Βαρνάβα στο Παγκράτι, από πολυάριθμη ομάδα χρυσαυγιτών της περιοχής.

Σεπτέμβριος 2014

Τραμπουκισμός ζευγαριού λεσβιών στο σταθμό του Θησείου, Ξυλοδαρμός 17χρονης, από 55χρονο άνδρα.

Την Παρασκευή 5 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε πορεία διαμαρτυρίας με τη συμμετοχή περίπου 1.500 ατόμων για τις παραπάνω επιθέσεις και για την ψήφιση του Αντιρατσιστικού νόμου. Όλες οι lgbtq συλλογικότητες ήταν εκεί. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα απουσίαζε. Οι διάφορες αναρχικές, αντιεξουσιαστικές συνελεύσεις επίσης.

Τα lgbtq θέματα, όπως και τα θέματα σεξισμού, φεμινισμού, τα θέματα φύλου θεωρούνται από το mainstream αντιφασιστικό κίνημα, ως λιγότερο σημαντικά. Και δεν είναι τωρινή η διαπίστωση, αλλά είναι καίριο το να ειπωθεί ακόμα μία φορά. Θέλουν να κάνουν αντιφασισμό αλλά αρνούνται να συμπεριλάβουν στην πολιτική τους τα αυτονόητα. Η καταπίεση των σωμάτων μας και της αυτοδιάθεσής τους, του ερωτισμού, της

σεξουαλικότητας, της έκφρασης του φύλου εξορίζονται από το πολιτικό φάσμα, που στοχεύει μόνο τον καπιταλισμό, το ταξικό, και τη χρυσή αυγή.

Άραγε το θέμα είναι κομματικό; Μόνο οι χρυσαυγίτες είναι φασίστες; Επειδή έχουν “στολή”; Οι αποκλεισμοί που υφίστανται τα lgbtq άτομα είναι εξίσου αποτέλεσμα κρατικής, συστημικής, καπιταλιστικής βίας, αλλά είναι και αποτέλεσμα της πατριαρχικής ελληνικής οικογένειας που καμαρώνει τον γιόκα και «μαζεύει» την κόρη, που αναπαράγει κι εκπαιδεύει στον σεξισμό από πολύ νωρίς, που στερείται φεμινιστικής παιδείας. Ο κάθε περήφανος, φιλήσυχος, νοικοκυραίος, πατριώτης για εμάς δεν είναι λιγότερο φασίστας από τον κάθε “δηλωμένο” φασίστα.

Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα, μας καλεί στα φεστιβάλ και τις εκδηλώσεις, για διακοσμητική χρήση και ξέπλυμα. Για να φέρουμε τον “κόσμο” μας. Άρα είμαστε δύο κόσμοι σε όλα αυτά, εμείς κι εκείνοι; Θέλουν να φιλοξενούν κουβέντες για τον σεξισμό στα στέκια τους αλλά πάντα βρίσκουν μια καλή δικαιολογία για να λείπουν. Ασκούν κριτική για της χορηγίες του Athens Pride στο οποίο δεν πατάνε ποτέ, αλλά στα φεστιβάλ τους υπάρχει είσοδος και “πόρτα”. Ποια είναι η διαφορά όταν και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να καλυφθούν κάποια έξοδα; Το ότι δεν αντέχουν να βρεθούν σε έναν χώρο όπου η “μειονότητα” γίνεται “πλειονότητα”. Σε έναν χώρο όπου το υποκείμενο της καταπίεσης που και οι ίδιοι ακούν με τον σεξισμό, την ομοφοβία, την τρανσφοβία και τη συνειδητή άγνοιά τους, απολαμβάνει μια μέρα “απενοχοποίησης”. Κατηγορούν το lgbtq κίνημα για το ότι δεν είναι αρκετά πολιτικοποιημένο και μάχιμο, και μιλάνε για το αίμα των συντρόφων τους –σπάνια και για των συντροφισσών τους– αλλά το αίμα των lgbtq ανθρώπων δεν λερώνει τον δρόμο τους. Οι ίδιοι μπάτσοι μας κράζουν, μας κάνουν έλεγχο, αρνούνται να καταγράψουν τα περιστατικά και χλευάζουν τα θύματα. Κι αν ακόμα κάποιοι νομίζουν πως επειδή συμμετείχαν σε 5 πορείες του “χώρου” είναι πιο στοχοποιημένοι από ένα lgbtq άτομο στην καθημερινότητά του, ας πάνε μια βόλτα στο σούπερ μάρκετ με μια τρανς γυναίκα, ας πάνε για καφέ με ένα ζευγάρι

λεσβιών, ας πάνε με ένα gay αγόρι σε έναν αθλητικό σύλλογο.

Ακόμα και ο Αντιρατσιστικός νόμος περιλαμβάνει την ταυτότητα του φύλου και της σεξουαλικότητας, εξίσου με τη φυλή, το χρώμα, την εθνική καταγωγή και τη σωματική ακεραιότητα. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα αρνείται. Επιδεικτικά.

Να μην ξεχάσω να εξαιρέσω τις εξαιρέσεις. Αλλά δεν θα το κάνω ευχαριστήριο. Ξέρουν αυτ@...

Σε ό,τι αφορά τους υπόλοιπους και τις υπόλοιπες που πολιτικά συντηρούν όλα όσα προανέφερα, ή επιλέγουν να τα αγνοούν, ή τα θεωρούν ασήμαντα:

Λείπετε. Να λείπετε. Δεν μας λείπετε. Τέτοι@ που είστε να μας λείπετε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 16

Νομαδικό υποκείμενο: Ένα ταξίδι στην ελευθερία

Ελιάνα Καναβέλη

Ο όρος νομάς είναι συνδεδεμένος με τη συνεχή μετακίνηση ανθρώπων από τόπο σε τόπο προκειμένου να εξασφαλίσουν βιώσιμες συνθήκες ζωής και χωρίς να διατηρούν μια σταθερή κατοικία σε έναν συγκεκριμένο τόπο. Ο όρος νομαδικό υποκείμενο πέρα από τη συνηθισμένη του χρήση αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις μεταδομιστικές θεωρίες. Ο γάλλος φιλόσοφος **Gilles Deleuze** στο δοκίμιό του «Nomad thought» (1985) νοηματοδοτεί τη νομαδική υποκειμενικότητα σαν ένα είδος συνειδητής σκέψης, η οποία έρχεται σε αντίθεση με τις κυρίαρχες αντιλήψεις και τις ιδέες της ηγεμονίας. Έτσι, ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να

ερμηνεύσει την ελεύθερη σκέψη, η οποία προσπερνάει τα προκαθορισμένα σύνορα των κατηγοριοποιήσεων και των τυποποιημένων αντιλήψεων που επιβάλλει ένα σύστημα αξιών και αντιλήψεων και οι οποίες εγκλωβίζουν τη σκέψη και ωθούν στην παθητικότητα.

Ο όρος χρησιμοποιήθηκε και από την **Rosi Braidotti**, προκειμένου να περιγραφεί ο νομαδικός χαρακτήρας της φεμινιστικής θεωρίας. Σύμφωνα με την Braidotti, η γυναίκα είναι άπατρις, μια φυγιά και στην έννοια της νομαδικότητας εντοπίζεται εκείνο το πλαίσιο, το οποίο επιτρέπει στις γυναίκες να ξεπεράσουν τις πατριαρχικές αντιλήψεις και να αναζητήσουν μια «νέα γυναικεία φεμινιστική ταυτότητα». Η Braidotti όμως εφιστά την προσοχή στην υιοθέτηση του όρου, καθώς πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διαφορές (φυλής, κοινωνικής τάξης κ.λπ.) ανάμεσα στις γυναίκες.

Ποιοι όμως μπορούν να θεωρηθούν φορείς αυτής της νομαδικότητας; Ποιοι μπορούν να δουν τον εαυτό τους σε αυτήν την διαδικασία; Η έννοια του νομαδικού υποκειμένου ενέχει την ελευθερία. Θα μπορούσαμε να ορίσουμε το νομαδικό υποκείμενο ως εκείνο που συγκροτείται με βάση την ελεύθερη μετακίνησή του στις διάφορες θέσεις ετερότητας, τόσο εντός του σώματός του όσο και εντός του σώματος του πλήθους, εμπλουτίζοντάς τες ταυτόχρονα. Οι μετανάστες, μπορούν να θεωρηθούν φορείς νομαδικών χαρακτηριστικών. Καταρχήν γιατί κινούνται, φεύγουν από τον τόπο τους. Ταυτόχρονα όμως η επιλογή της μετακίνησης προκύπτει μέσα από την ανάγκη και έτσι αυτή η επιλογή δεν αποτελεί ένα αποτέλεσμα ελεύθερης βούλησης. Το μεταναστευτικό υποκείμενο μπορεί να ειπωθεί ως ένα ρευστό υποκείμενο με την έννοια ότι από τη μια μπορεί να μετακινηθεί από τόπο σε τόπο, από την άλλη είναι δέσμιο του κυρίαρχου συστήματος, το οποίο δεν του επιτρέπει να είναι ελεύθερο υποκείμενο, που μπορεί να πράξει σύμφωνα με τη βούλησή του.

Αντίθετα η ζωή του βρίσκεται σε **κατάσταση εξαίρεσης**. Δεν αποφασίζουν οι ίδιοι δηλαδή για τις ζωές τους αλλά η εκάστοτε εξουσία επεμβαίνει και αποφασίζει για την τύχη του. Άλλωστε

τον τελευταίο καιρό έχουμε γίνει μάρτυρες ενός σφοδρού και κατάφωρου διωγμού των φορέων διαφορετικότητας με προμετωπίδα τους μετανάστες. Η ζωή αυτών των υποκειμένων έχει αξιολογηθεί από την εξουσία ως κατώτερη και ως αποκλίνουσα από την «κανονική» ζωή. Ο «διωγμός» που υφίστανται τα συγκεκριμένα υποκείμενα αναδεικνύει το κρίσιμο ζήτημα των νέων μορφών βιοπολιτικής, όπου η απόφαση για τα όρια ανάμεσα σε μια ζωή αξία ή ανάξια να βιωθεί συνιστά ένα πολιτικό διακύβευμα. Αποτελεί πολιτικό διακύβευμα γιατί αυτός που αποφασίζει για την αξία ή τη μη αξία της ζωής ως τέτοιας, θεωρείται κυρίαρχος στη νεωτερική βιοπολιτική (Agamben, 2005:223). Η ζωή που είναι εγκλωβισμένη στο καθεστώς της κυριαρχίας και μάλιστα στην απόφαση επί του θανάτου, είναι γυμνή ζωή, ζωή εκτεθειμένη στο θάνατο. Η γυμνή ζωή είναι η ζωή η οποία, έχοντας υπαχθεί στην πολιτική δικαιοδοσία του περιληπτικού αποκλεισμού, εκτίθεται στο θάνατο απογυμνωμένη από κάθε πολιτική διακύβευση. Είναι το γυμνό και ανώνυμο σώμα, αναλώσιμο και εξοντώσιμο, που βρίσκεται στη διάθεση μιας απόλυτης εξουσίας. Η κυριαρχία του κινείται στα όρια του αποκλεισμού και της αποδοχής.

Έτσι οι μετανάστες, και γενικά αυτοί που τοποθετούνται στο πλαίσιο του καταστατικά άλλου, όπως για παράδειγμα τα θηλυκά υποκείμενα, οι ομοφυλόφιλοι, ορίζουν κατηγορίες των οποίων η πολιτική αλλά και η κοινωνική υπόσταση τίθεται υπό αμφισβήτηση, εξαλείφοντας σιγά σιγά την ιδιότητα του ανθρώπινου και των οποίων οι ζωές βρίσκονται σε ένα καθεστώς εξόντωσης. Όπως πολύ εύστοχα διερωτάται η Judith Butler (Judith Butler, στο Μακρυνιώτη Δήμητρα, 2006:536): Ποιων οι ζωές μετρούν ως ζωές και τι κάνει μια ζωή αξία οδύνης; Πώς και γιατί κάποιες ομάδες/πληθυσμοί έχουν διαφορετική σχέση με τη ζωή; Πώς και γιατί έχουν εκπέσει από την κατηγορία του ανθρώπινου; Κάποιων, λοιπόν, οι ζωές αναδεικνύονται ως υπέρτατο αγαθό που πρέπει πάση θυσία να διαφυλαχθούν, ενώ οι ζωές κάποιων άλλων προσλαμβάνονται ως μιαρές και επικίνδυνες. Είναι οι ζωές που δεν αξίζει να τις ζήσει κανείς και η αφαίρεσή τους δεν είναι παρά η επιβεβαίωση της αναλωσιμότητάς τους.

Το γεγονός όμως ότι οι μετανάστες, οι ομοφυλόφιλοι και καθετί που «διαφέρει» υπάρχει γύρω μας και κινείται ανάμεσά μας, είναι μια αμφισβήτηση του κυρίαρχου συστήματος και των πειθαρχικών ορίων που έχει επιβάλει το ίδιο. Νομαδικές έννοιες είναι εκείνες που αμφισβητούν τα πειθαρχικά όρια. Είναι η ενεργοποίηση ενός είδους στοχασμού που διαμορφώνεται στη βάση μια υποκειμενικότητας ικανής να διασχίζει διαφορετικές ζώνες ύπαρξης, συχνά διαφορετικά ναρκοθετημένες, μιλώντας τη γλώσσα του κάθε "τόπου" στο βαθμό που επιβιώνει σε αυτόν. Την ίδια στιγμή συνθέτει τεχνολογίες υποκειμενικοποίησης και παραγωγής γνώσης που της επιτρέπουν να φέρνει σε διάλογο της επιμέρους μικρογνώσεις που αποκομίζει.

Πρόκειται λοιπόν για ένα ταξίδι, από ταυτότητα σε ταυτότητα που αμφισβητεί την αντίληψη ότι η ύπαρξη σταθερότητας είναι το προαπαιτούμενο για μια ομαλή ζωή. Η ρευστότητα μπορεί να ειπωθεί και ως ένα πλαίσιο για τη δημιουργία και τον επανορισμό της ζωής μας και της ύπαρξής μας. Μπορεί δηλαδή να αποτελέσει το πλαίσιο για τη δημιουργία των συνθηκών σε μια πορεία απελευθέρωσης. Η **queer** θεωρία αποτελεί μια τέτοια διαδικασία, όπου η σεξουαλικότητα δεν αντιμετωπίζεται σαν μια πάγια και δεδομένη συνθήκη, αλλά τα υποκείμενα μπορούν να μεταβαίνουν όπου θέλουν, χωρίς να αντιμετωπίζουν το σώμα τους ως ενιαίο και στατικό αλλά να το τοποθετούν στη σφαίρα της ενδεχομενικότητας. Άρα το υποκείμενο-νομάς αντιλαμβάνεται τη ρευστότητα των ορίων, δηλαδή της ιστορικότητας του υποκειμένου και της αφηγηματικότητας του σώματος μέσα από το πρίσμα της μεταδομιστικής σκέψης. Αυτό το νομαδικό πολυγλωσσικό υποκείμενο παρουσιάζεται ως πρότυπο αντίστασης στις επικρατούσες αναπαραστάσεις του υποκειμένου.

Με βάση αυτή τη συλλογιστική, το υποκείμενο-νομάς δεν δύναται να κατακτήσει μία θέση στις υπάρχουσες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες, αφού δομικά έχει αποκλειστεί από αυτές. Αντίθετα, η αναγνώριση της υλικής παρουσίας του αναδεικνύει την ανάγκη της εκ θεμελίων αλλαγής αυτού του κοινωνικού, πολιτικού και πολιτιστικού τοπίου.

Το υποκείμενο “νομάς” όχι μόνο δεν συγκροτείται σαν μια ετερότητα αντίθετη προς την ηγεμονική οικουμενική (ανδρική, λευκή, ετεροκανονική) επικράτεια, αλλά και δεν μπαίνει στη διαδικασία να ενταχθεί σε κάποιο σχήμα αντιπαράθεσης. Ταυτόχρονα, μέσα από την εμπειρία του νομάδα οδηγούμαστε σε μια καλύτερη κατανόηση των πολλαπλών κοινωνικών, πολιτισμικών, ακόμη και γεωγραφικών επικαθορισμών που δομούν την καταπίεση και την κοινωνική ανισότητα. Στις σημερινές κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες το υποκείμενο νομάς μπορεί να αντικατοπτριστεί στους ανθρώπους “χωρίς χαρτιά”, στα queer άτομα, στους πλανόδιους μικροπωλητές που είναι διαρκώς σε εγρήγορη μη δεχθούν επίθεση. Υποκείμενο νομάς μπορεί να θεωρηθεί ακόμη και το άτομο που προσάγεται, χωρίς να συλλαμβάνεται, από την αστυνομία και βρίσκεται παγιδευμένο σ’ ένα μεγάλο νομικό κενό, αφού η ιδιότητα του προσαχθέντα δεν αναγνωρίζεται από το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο. Εν ολίγοις, νομάς είναι ό,τι δεν μπορεί να αναγνωριστεί από τις κυρίαρχες αξίες. Καθετί που δεν μπορεί να νοηματοδοτηθεί με όρους κανονικότητας.

Με ανάλογο τρόπο μπορούμε να δούμε και τον κόσμο που τον Μάιο του 11’ γέμισε τις πλατείες, διαρρηγνύοντας την μέχρι τότε κανονικότητα της ζωής του, και διεκδίκησε να επαναπροσδιορίσει το δημόσιο χώρο. Ο δημόσιος χώρος γίνεται ένα πεδίο πολιτικής και κοινωνικής ζύμωσης και τα υποκείμενα που τον αποτελούν διεκδικούν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο. Ο κόσμος που συγκεντρώθηκε στις πλατείες ζητούσε την κοινωνική και πολιτική αλλαγή. Αυτός ο κόσμος ήταν σε μεγάλο βαθμό φορέας νομαδικών χαρακτηριστικών. Ακριβώς επειδή δεν υπήρχε μια συνέχεια στα χαρακτηριστικά του, πολιτικά και κοινωνικά. Επειδή ξεπέρασε τα μέχρι τότε όριά του και διεκδίκησε να ακουστεί η φωνή του. Πρόκειται για υποκείμενα που προσπάθησαν να κινηθούν ελεύθερα κάνοντας πολιτική, πέρα από τα ήδη προκαθορισμένα όρια πολιτικής και κοινωνικής δικτύωσης που έχουν τεθεί από τις κυρίαρχες κοινωνικές και πολιτικές αντιλήψεις. Τα υποκείμενα προσπάθησαν να δημιουργήσουν καινούριες δομές που δεν βασίζονται στη σταθερότητα, την τοπική ή την πολιτική.

Παράλληλα όμως αυτά τα υποκείμενα παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό αγκιστρωμένα στους ήδη υπάρχοντες ρόλους τους και δεν μπόρεσαν στη διαδικασία να αυτοανααιρεθούν και να μπουν σε μια διαδικασία κίνησης.

Το υποκείμενο νομάς είναι η συμπύκνωση της ελεύθερης μετάβασης του εξεγερμένου από τη μία θέση ετερότητας στην άλλη. Είναι δηλαδή όχι οι θέσεις αλλά η κίνηση. Από την άλλη όμως δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε ότι η έξοδος στις πλατείες καθώς και η μη παραμονή σε αυτές σηματοδότησε την αφετηρία για τον επαναπροσδιορισμό της ζωής μας καθώς και την αμφισβήτηση του σταθερού ενός τόπου. Αποδείχθηκε σε μεγάλο βαθμό ότι κανένας τόπος δεν μπορεί να περιορίσει την άσκηση ελεύθερης πολιτικής δράσης και ότι μπορεί να γίνει συνώνυμό της.

Ο Δεκέμβρης του 2008, οι πλατείες, το Σύνταγμα υπήρξαν η αφετηρία για την έξοδο του υποκειμένου στον δημόσιο χώρο, για την κίνηση και την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών. Η Τζούντιθ Μπάτλερ μιλώντας για το κίνημα Occupy απαντάει στους σκεπτικιστές που έχουν αναρωτηθεί μήπως το κίνημα έχει χάσει τη δυναμική του, δεδομένου ότι πολλοί από τους δημόσιους χώρους που είχαν καταληφθεί έχουν εκκαθαριστεί από την αστυνομική δύναμη υπό τις εντολές του κράτους, τα ακόλουθα: «Αν δεν μείνουμε στο ίδιο μέρος, δεν πρέπει να θρηνούμε. Αν είμαστε σε κίνηση, τότε είμαστε σε συλλογικές μορφές, παρακολουθώντας τους τόπους της αδικίας και της ανισότητας, και το ίχνος μας γίνεται ο νέος χάρτης της ριζικής αλλαγής».

Βιβλιογραφία

Agamben, Giorgio (1998). «Η πολιτικοποίηση του θανάτου», στο Μακρυνιώτη Δήμητρα (επιμ.) (2004). «Τα όρια του σώματος». Αθήνα: Νήσος.

Braidotti Rosi (1996), «Nomadism with a difference: Deleuze's legacy in a feminist Perspective», *Man and World* 29: 305–314.

Butler, Judith (2012), «Λοιπόν, ποια είναι τα αιτήματα; Και πού πάνε από εδώ;», *Tidal*, 2ο τεύχος.

Butler, Judith (1993). «Σώματα που έχουν σημασία: Σχετικά με τα όρια του «φύλου» σε επίπεδο λόγου», στο Μακρυνιώτη, Δήμητρα (επιμέλεια-εισαγωγή) (2004). «Τα όρια του σώματος:Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις», Αθήνα: Νήσος, σσ. 181-204

Deleuze Gilles (1985), «Nomad thought»

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 6